

D 20694 E

Nr. 1
Januari
1968
68e Jaargang

DESTER

INSPIRERENDE BOODSCHAP

VAN PRESIDENT N. ELTON TANNER,
tweede raadgever in het Eerste Presidentschap

Velen zijn van mening dat we niet eerlijk kunnen zijn en ons hoofd in de concurrentiestrijd boven water kunnen houden, dat we onze naaste niet lief kunnen hebben als onszelf zonder dat hij ons benadeelt, en dat we ons niet aan de beginselen van het Evangelie kunnen houden in onze betrekkingen met andere naties.

Er zijn er ook nog die menen dat het Evangelie ouderwets is, dat de mens door de ontwikkeling van de techniek steeds meer zelfgenoegzaam wordt en niet meer op God hoeft te bouwen. Anderen menen dat het Evangelie te veel beperkingen met zich brengt, dat onze vrijheid erdoor inboet, en dat we niet ten volle kunnen genieten van een werkelijk brede ontwikkeling, wetenschappelijke waarheden aanvaardden, en deelnemen allerlei waardevolle gemeenschapsactiviteiten.

Dat is nu juist niet waar. Wij weten dat de Heer ons de aarde en haar volheid gegeven heeft om haar te benutten en ervan te genieten. Wij hebben de opdracht gekregen de aarde aan ons te onderwerpen. Ons, als leden van de Kerk, wordt voorgehouden ons te ontwikkelen, te leren wat we kunnen, ons voor te bereiden op onze plaats in deze wereld, en zoveel mogelijk bij te dragen tot het welzijn der mensheid.

DE STER

VAN DE HEILIGEN
DER LAATSTE DAGEN

Officieel orgaan
van de Nederlandse Zending
en de Hollandse Ring

Januari 1968 · Nr. 1 · 68e Jaargang

Redacteur:

Dale R. Curtis, President der
Nederlandse Zending,
Amersfoortsestraatweg 214,
Huizen (N. H.)

Coördinator:

Poul Stolp, Translation Services
Department, Oude Gracht 113,
Utrecht.

Correspondent voor de Hollandse
Ring H. Gaster, Hanenburglaan 18,
Abonnementenprijs: f 6,— per half
Den Haag

„De Ster“ van de Kerk van Jezus
Christus van de Heiligen der
Laatste Dagen verschijnt eenmaal
per maand.
jaar, f 12,— per jaar. Gironummer
240615 — t. n. v. Nederlandse
Zending,
Amersfoortsestraatweg 214 —
Huizen N. H. Nadruk van de in dit
nummer voorkomende cliché's is
verboden.

Drukker:

Paul Giese KG, Offenbach a. M.
West-Duitsland

Opmaak, illustraties:

PBO-Layout-Center, Frankfurt

INHOUD

Waarom onderwijs?

Door President David O. McKay . . .	3
Hizkia's tunnel. Door Doyle L. Green . . .	5
Hoe een wonder in zijn werk gaat.	
Door Janet R. Balmforth	10
De restauratie van Nauvoo.	
Door J. LeRoy Kimball	12
Wees getroost. Door Marion D. Hanks . . .	15
De Heer kan op Don rekenen.	
Van de Presiderende Bisschop	18

Zusters Hulpvereniging

Orchideeën in de keuken.	
Door Elsie Sim Hansen	20
Speelgoed waar hij van houden zal.	
Door June F. Krambule	21

Voor de jeugd van de kerk

Met vertrouwen in God.	
Door Loye Wright	22
Verblind. Door Suzanne Eyestone	24
Een kleine huisvrouw.	
Door Bonnie Muirbrook	26
Avondmaalsopzegging voor de maand januari 1938	28
De verantwoordelijkheid van een leraar.	
Door President David O. McKay	28

De kleine Ster

Met rupsen kun je't nooit weten.	
Door Helen Roney Sattler	1
Een paard voor Markus.	
Door Ruth Dagget Leihauer	4

Deze illustratie van de kunstenaar Dale Kilbourn laat de profeet Jesaja (met toorts) en koning Hizkia zien, in een tunnel diep onder Jeruzalem. Zij zien hoe een handwerksman de laatste hand legt aan wat we nu kennen als de Siloam-inscriptie, een inscriptie die verhaalt van het graven van de tunnel. Zie ons artikel op blz. 7.

PRESIDENT
DAVID O. MCKAY

WAAROM ONDERWIJS?

Een van de fundamentele leringen van de Kerk is dat zaligheid afhankelijk is van kennis, want „het is voor een mens onmogelijk om in onwetendheid zalig te worden“. (Leer en Verbonden 131:6). „... indien een persoon in dit leven door zijn ijver en gehoorzaamheid meer kennis en ontwikkeling verwerft dan een ander, zal hij in de toekomstige wereld zo veel verder vooruit zijn.“ (Leer en Verbonden 130:19).

De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen staat voor onderwijs. Het is zelfs het doel van haar organisatie om de waarheid onder de mensen te verkondigen. Leden van de Kerk worden vermaand om wetenschap te verkrijgen door studie en ook door geloof en door gebed en te zoeken naar alles wat deugdelijk, liefelijk, goed of prijzenswaardig is. In dit zoeken naar waarheid blijven zij niet beperkt binnen de enge grenzen van dogma of geloofsbelijdenis, maar zijn vrij om zich te begeven in het rijk van het oneindige.

Het verkrijgen van kennis is één ding en kennis toepassen is een tweede. Wijsheid is de juiste toepassing van kennis tot het ontwikkelen van een edel en goddelijk karakter. Iemand kan een grondige kennis bezitten van geschiedenis en wiskunde; hij kan een autoriteit zijn op het gebied van fysiologie, biologie of astronomie. Hij is misschien volkomen op

de hoogte van alles wat ontdekt is aangaande algemene en natuurlijke wetenschap, maar als hij, met deze kennis, niet die zieleleed heeft welke hem ینگeeft om zijn medemensens rechtvaardig te behandelen en deugd en eerlijkheid te betrachten, is hij geen waarlijk ontwikkeld mens.

De doelstellingen van onderwijs en opvoeding zijn de ontwikkeling van een gedachtenstructuur en het verbeteren van de menselijke verhoudingen. Het doel van onderwijs en opvoeding is om in de mens hulpbronnen tot ontwikkeling te brengen die zullen bijdragen tot zijn welzijn zolang zijn leven, ja zelfs het eeuwige leven, voortduurt. Het beoogt tevens het ontwikkelen van de macht tot zelfucht, opdat de mens nooit verslaafd moge raken aan zinnelijke bevrediging of andere zwakheden en het ontwikkelen van viriele mannelijkheid en schone vrouwelijkheid. Waarlijk, het hoogste goed van een natie zijn haar onbesmette mannen en reine vrouwen.

Wat is dan waarachtig onderwijs? Het is het opwekken van liefde voor de waarheid, het geven van een rechtvaardig plichtsgevoel, het bewust maken van de ziel voor het grote doel en de bestemming van het leven. Het is niet zozeer het geven van woorden als wel het geven van gedachten; niet slechts stelregels maar levende beginselen. Het betekent niet het individu te leren om het goede lief

te hebben om eigen bestwil; het betekent hem te leren het goede lief te hebben om het goede zelf, om deugdzaam te handelen omdat hij dit in wezen is en om God bovenal lief te hebben en te dienen, niet uit angst doch uit welbehagen in zijn volmaakte persoonlijkheid.

Karaktervorming is het doel van waarachtig onderwijs; en wetenschap, geschiedenis en literatuur zijn slechts middelen die aangewend worden om dit gewenste doel te bereiken. Karaktervorming is niet het resultaat van toeval, maar van voortdurend juist denken en juist handelen.

Waarachtig onderwijs streeft er naar om mannen en vrouwen niet slechts tot goede wiskundigen, bekwame taalkundigen, grote geleerden of sprankelende letterkundige genieën te maken, doch ook tot eerlijke mensen met deugdzaamheid, gematigheid en broederlijke liefde. Het streeft er naar om mannen en vrouwen te vormen die waarheid, rechtvaardigheid, wijsheid, barmhartigheid en zelfbeheersing waarden als uitverkoren verworvenheden van een geslaagd leven.

Ik beschouw allen die waarachtig onderwijs ontvangen als individuen en groepen die een invloed

uitstralen welke het duister van onwetendheid, achterdocht, haat, fanatisme, gierigheid en hebzucht, die voortgaan om het leven der mensen in duisternis te hullen, minder dicht maakt en de uitwerking ervan te niet doet.

Onderwijs is een investering en geen uitgave. Het kan een investering worden die niet alleen voor tijd, maar ook voor eeuwigheid geldt. „Welk grondbeginsel van ontwikkeling wij in dit leven ook zullen verwerven, in de opstanding zal dit met ons verrijzen.” (Leer en Verbonden 130:18).

Het leven van andere mensen wordt ons tot een wegwijzer. Deze wegwijzers wijzen de weg langs paden die leiden naar een nuttig, gelukkig leven of naar een leven van zelfzucht en ellende. Het is daarom belangrijk dat wij, zowel in ons leven als in boeken, het gezelschap zoeken van de beste en edelste mannen en vrouwen.

Mijn jonge vrienden, studenten van de Kerk, kies het opperste doel van waarachtig onderwijs en maak het je eigen wanneer je je onderwijs zoekt op de school, de hogere school of de universiteit van je keuze!

Wij hebben barmhartigheid nodig; laat ons dan barmhartig zijn. Wij hebben welwillendheid nodig; laat ons dan welwillend zijn. Wij hebben vergeving nodig; laat ons dan vergevengezind zijn. Laat ons aan anderen doen wat wij wensen dat zij ons zullen doen. Laat ons het nieuwe jaar verwelkomen en het onze beste krachten toewijden, onze trouwe dienst, onze liefde en broederschap en onze smeekbede voor het welzijn en het geluk van alle mensen.

- President Joseph F. Smith

Misschien is onze belangrijkste Nieuwjaarsgedachte die welke uitgaat naar het verdiepen van ons inzicht en het richting geven aan ons streven. Elk nieuw jaar moet zeker belangrijker zijn dan het voorgaande. Dit pasgeboren jaar moet ons de beste aansporingen en de beste kansen geven.

God heeft ons de onschatbare gelegenheid geschonken onder iedere omstandigheid ons best te doen. Wat is het toch een geweldig voorrecht vrij te zijn, vrij om te werken, te winnen, lief te hebben, te lachen en vol belangstelling en succesrijk te leven.

- Sterling W. Sill

Gezicht op het zuidoostelijk deel van Jeruzalem, zoals het er tegenwoordig uitziet; genomen vanuit het zuiden. De langs de bovenzijde lopende rand is de Olijfberg. De stad David ligt, evenals de stad die Jezus kende, begraven onder het puin van eeuwen. Hizkia's tunnel loopt onder dit gedeelte van de stad door van de Kidron vallei naar de vallei van Tyrus.

Hizkia's tunnel

DOOR DOYLE L. GREEN, Hoofdredacteur van The Improvement Era

Onder de heilige stad Jeruzalem bevinden zich een aantal onderaardse gangen en andere holten die een belangrijke rol hebben gespeeld in de lange en kaleidoscopische geschiedenis van die oude stad. Een daarvan is bekend onder de naam Hizkia's tunnel of de tunnel van Siloam. Er door heen vloeit water van de beroemde bron van Gihon, die ook Fontein van de Maagd wordt genoemd, naar de vijver van Siloam. De geschiedenis van het graven van deze oude tunnel en de omstandigheden waaronder dit geschiedde zijn boeiende lectuur voor allen die belangstellen in de mensen en de Oudtestamentische tijden.

Geschiedkundigen menen dat de bron reeds in 3000 voor Christus Jeruzalem van water voorzag. Zijn wateren ontspringen aan een spleet in de rotsen in een tempo van ruim een miljoen liter per dag. Er wordt in de Bijbel voor het eerst melding van gemaakt in verband met de zalving van Salomo, nadat Adonia getracht had zich van de troon meester te maken. (1 Koningen 1:38-39).

Laten wij eens teruggaan in de geschiedenis tot de tijd van de profeet Jesaja, 700 jaar voor de geboorte van Christus.

Hizkia, een nakomeling van David, was koning van Juda. In tegenstelling tot Achaz, zijn vader, volgde koning Hizkia de weg des Heren en zocht en ontving dikwijls goddelijke leiding door tussenkomst van Jesaja. Gedurende zijn regering werd de tempel hersteld en heropend, het joodse paasfeest werd weder gevierd en de heidense altaren werden afgebroken. Sprekend tot de Levieten, had koning Hizkia gezegd: "... heiligt nu uzelen, en heiligt het huis des Heeren, des Gods uwer vaderen, en brengt de onreinigheid uit van het heiligdom.

„Nu is het in mijn hart een verbond te maken met den Heere, den God Israëls, opdat de hitte Zijns toorns van ons afkere.“ (2 Kronieken 29:5, 10).

De toorn des Heren scheen inderhaad tijdens het bewind van de goddeloze koning Achaz op het volk van Juda te rusten, want zij werden achter elkaar door de legers van Syrië, Israël en Edom verslagen. (Zie 2 Kronieken 28:5, 17). Maar Hizkia bevrijdde Juda van het jok van hun overwinnaars.

„Hij betrouwde op den Heere, den God Israëls, zodat na hem zijns gelijke niet was onder alle koningen van Juda, noch die vóór hem geweest waren.

1 Olijfberg
2 Rotskoepel
3 Hizkia's Jeruzalem

4 Kedrondal
5 Tempelterrein
6 Huidige muur

7 Tyropoeën
8 Stad Davids
9 Gihonbron

10 Hizkia's tunnel
11 Siloam-vijver

„Want hij kleefted den Heere aan; hij week niet van Hem na te volgen, en hij hield Zijn geboden, die de Heere aan Mozes geboden had.

„Zo was de Heere met hem; overal, waar hij henen uittrok, handelde hij kloekelijk; daartoe viel hij af van den koning van Assyrië, dat hij hem niet diende.” (2 Koningen 18:5-7).

Dit waren veelbewogen tijden voor de volkeren van Palestina. In het vierde jaar van de regering van Hizkia trok Salmaneser, koning van Assyrië, met zijn legers op tegen het noordelijke koninkrijk van Israël en leidde een groot deel van de bevolking in gevangenschap weg.

In de daaropvolgende jaren bestormden de legers van Assyrië de ommuurde steden van Juda en namen ze de ene na de andere in totdat er 46 waren gevallen. De grote stad Jeruzalem scheen ook gedoemd te zijn. Hizkia trachtte vrede te sluiten; de nieuwe Assyrische koning, Sanherib, eiste een oorlogsschatting. Om aan deze eis te voldoen en tot vrede te komen, schonk Hizkia niet alleen de schatten uit zijn eigen huis, maar ook al het zilver en goud uit de tempel, waarbij hij zelfs het kostbare metaal van de deuren en pilaren van het heilige huis verwijderde. Toch dreigde de Assyrische koning Jeruzalem te zullen verwoesten, indien de stad zich niet overgaf. In deze tijd van zware beproeving wendde Hizkia zich tot de profeet Jesaja om leiding en hij zond zijn dienstknechten naar de profeet om hem over hun moeilijke positie in te lichten.

„En Jesaja zeide tot hen: Zo zult gij tot uw heer zeggen: Zo zegt de Heere: Vrees niet voor de woorden, die gij gehoord hebt, waarmede Mij de dienaars van den koning van Assyrië gelasterd hebben.

„Zie, Ik zal een geest in hem geven, dat hij een gerucht horen zal, en weder in zijn land keren; en Ik zal hem door het zwaard in zijn land vellen.” (2 Koningen 19:6-7).

Na ontvangst van deze verzekering weigerde Hizkia de stad over te geven. Tot zijn volk zei hij:

„Zijt sterk, en hebt een goeden moed, vrees niet, en ontzet u niet, voor het aangezicht des konings van Assyrië, noch voor het aangezicht der ganse menigte, die met hem is; want met ons is er meer, dan met hem.

„Met hem is een vleselijke arm, maar met ons is de Heere, onze God, om ons te helpen, en om onze krijgen te krijgen . . .” (2 Kronieken 32:7-8).

Sanherib echter was een meester intrigant; hij zond mannen in de stad om te proberen het volk tegen de koning in te nemen en overgave te krijgen. De boodschap die zij brachten was:

„Ruit u Jehizkia niet op, dat hij u overgeve, om door honger en door dorst te sterven, zeggende: De Heere, onze God, zal ons uit de hand des konings van Assyrië redden?”

„Nu dan, dat Jehizkia ulieden niet bedriegene en dat hij u op zulk een wijze niet opruipe, en gelooft hem niet; want geen god van enige natie en koninkrijk heeft zijn volk uit mijn hand en mijner vaders hand kunnen redden; hoeveel te min zal uw God u uit mijn hand kunnen redden?” (2 Kronieken 32:11, 15). Ook trachtte hij met beloften voor een beter leven de mensen over te halen zich hij hem aante sluiten. (Zie Jesaja 36).

Toen hij met deze tactiek geen succes had, zond Sanherib een brief naar Hizkia, waarin hij eiste, dat deze zich zou overgeven. Hizkia bracht eerst de brief naar Je-

saja, en daarna naar de tempel, en vroeg de Heer wat er moest worden gedaan. Wederom sprak de Heer tot Jesaja en zei hem, dat hij de koning moest laten weten, dat Hij zijn gebed had gehoord en niet zou toelaten, dat de Assyriërs de stad zouden innemen.

In de tussentijd was Hizkia begonnen met de verdedigingswerken van Jeruzalem te versterken. Een van de dingen waarover hij zich de meeste zorgen maakte, moet wel de watervoorziening zijn geweest. Hij begreep, dat doordat de bron van Gihon buiten de muren van Jeruzalem lag, de Assyriërs, wanneer zij aanvielen, niet alleen de watervoorziening van de stad zouden kunnen afsnijden, maar dat zij dan dat water zelf zouden kunnen gebruiken.

Daarom overlegde Hizkia met „zijn vorsten en zijn helden“ en voorgesteld werd, dat een tunnel gegraven zou worden door de berg vanaf de bron in de Kidron Vallei naar de vallei van Tyrus, opdat het kostbare water van Gihon zou kunnen worden omgeleid naar de stad.

Het was een stoutmoedig en gedurfd voorstel en men kan zich voorstellen welke verhitte discussies er werden gevoerd, vooral toen het plan werd geopperd om in verband met de beperkte tijd twee ploegen tegelijk van verschillende kanten van de berg naar elkaar toe te laten graven. Waren de berekeningen van de ingenieur wel juist? Konden zij met hun primitieve werktuigen zo ver door het harde gesteente graven? Zouden de twee ploegen ooit bij elkaar uitkomen? Zouden zij op tijd met de tunnel klaar komen? Zouden zij hem zo kunnen bouwen, dat het water er door zou stromen?

Hizkia moet de uiteindelijke beslissing hebben genomen, misschien in overleg met Jesaja en de opdracht werd gegeven om het werk met alle mogelijke spoed uit te voeren. De twee ploegen ontmoetten elkaar op tijd, de tunnel kwam klaar, het water werd omgeleid naar Jeruzalem en de vijver van Gihon werd afgedekt, opdat de Assyrische troepen hem niet konden vinden.

Wij hadden over Hizkia's tunnel gelezen, maar deze had nooit tot onze verbeelding gesproken, totdat wij gelegenheid hadden om in de zomer van 1966 met andere leden van een reisgezelschap van de Brigham Young University bij een reis naar het Heilige Land die tunnel nader te onderzoeken. Onze uit die streek afkomstige gids was er een paar jaar eerder in geweest en zei, dat wij er op moesten rekenen, dat wij een eind door water zouden moeten waden, daar dit ongeveer 30 cm diep zou wezen.

Na ons van kaarsen te hebben voorzien, daalden wij de 34 brede stenen trappen af, die naar de bron van Gihon leiden, voelden met onze tenen de temperatuur van het water en stapten in de vijver om naar de tunnel te gaan. De onderneming bleek een fantastische ervaring te zijn. De tunnel is bijna 540 meter lang en tegen de tijd dat wij aan het andere eind kwamen, waren onze dunne kaarsen bijna opgebrand. Bij het bekijken van de tunnel waren wij ten zeerste verbaasd over het werk, dat die mensen in de oudheid hiermee hadden gepresteerd. Iedere voet van de tunnel loopt door hard gesteente. Van geen enkel soort muurankers is gebruik gemaakt. De werktuigen, waarvan de arbeiders gebruik maakten, moesten primitieve houwelen, beitels en hamers zijn geweest. Natuur-

Vierendertig ruwe, stenen treden voeren naar de beroemde bron van Gihon. Vele eeuwen lang was het leven in Jeruzalem geconcentreerd om de koele wateren van deze bron. In de vroegste tijden was de bron misschien op maaiveldhoogte.

lijk hadden zij geen dynamiet of boren zoals wij tegenwoordig hebben. Het losgebikte gesteente moest in manden op de schouders van de arbeiders naar buiten worden gedragen. Een ieder, die wel eens in een mijn heeft gewerkt, zal zich afvragen hoe voor verse lucht werd gezorgd.

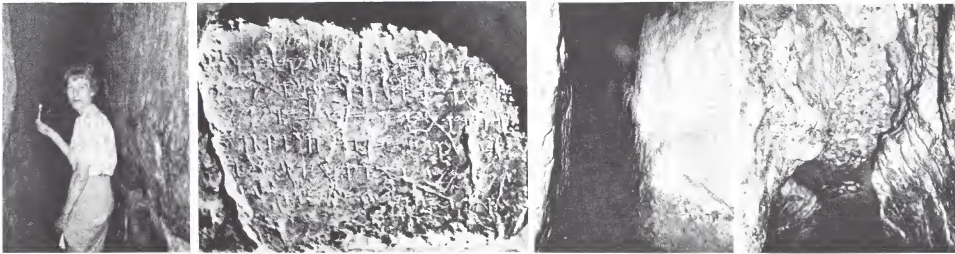
Wij waren zeer onder de indruk van hun bekwaamheid in het bouwen. Zoals op bijgaande schets te zien is, zijn er vele bochten en krommingen in de tunnel, die een beetje de vorm heeft van de letter S. Wij dachten, dat het voor die mensen al moeilijk genoeg moet zijn geweest om aan één eind te beginnen en een weg door de tunnel te graven naar een tevoren vastgesteld punt, zonder dat zij de beschikking hadden over de instrumenten en de kennis die wij tegenwoordig hebben, maar alleen al de gedachte, dat zij aan beide kanten tegelijk begonnen en elkaar halverwege ontmoetten, was iets zo opmerkelijks, dat wij het nauwelijks konden begrijpen.

De tunnel varieert belangrijk in vorm en grootte, maar in het algemeen is hij aan de voet 30 tot 45 cm breed en loopt glooiend op tot een breedte van 90 cm, op sommige plaatsen tot 120 cm. De hoogte van de tunnel varieert van misschien 1.80 m tot in sommige plaatsen 4.50 m of 6 m. De bodem is over de gehele lengte betrekkelijk vlak, maar op verschillende plaatsen is hij bedekt met ruwe keien van verschillende grootte en het was daarom niet te verwonderen, dat verschillende leden van ons gezelschap er met blauwe plekken aan de voeten en bloedde tenen uit kwamen. Wij waren langer dan een uur in de tunnel en toen de kaarsen als maar korter werden en we

Deze foto werd ongeveer in het midden van de tunnel genomen, waar de twee ploegen werklieders, die van beide kanten van de berg aan het graven waren, elkander waarschijnlijk hebben ontmoet. De persoon op de foto is Mrs. Ellis T. (Oda) Rasmussen, die deelnam aan een tocht van de Brigham Young University door het land van de Bijbel.

De Siloam inscriptie, die het verhaal vertelt van het graven van de tunnel. Geschreven in het oud-hebreeuws, werd zij in de wand uitgehakt.

De arbeiders van koning Hizkia groeven circa 540 meter door hard gesteente om de wateren van Gihon om te leiden naar de stad. Een groot deel van de tunnel is ruw uitgehakt. De formatie van de tunnel varieert belangrijk.

door de bochten het eind niet konden zien, monterden wij onszelf wat op door het zingen van „komt, heil'gen, komt”.

Maar tenslotte kwamen wij uit de tunnel te voorschijn in de vijver van Siloam. Dit was een plek in Jeruzalem, waar wij nog niet eerder waren geweest, maar waar wij met verlangen naar hadden uitgezien omdat dit een poel is, die een rol heeft gespeeld bij een belangrijke gebeurtenis in de zending van de Zaligmaker. Naar deze poel zond Jezus de man die van zijn geboorte af blind was geweest, om er zijn ogen te wassen, nadat Hij ze met slijk had bestreken; en toen de man dat gedaan had, was hij genezen. (Zie Johannes 9:1-7).

De poel zelf is ongeveer 5,5 meter breed en 15,5 meter lang. Het was er een drukte van belang. Een aantal vrouwen zaten gehurkt langs de oever hun goed te wassen, terwijl een dozijn of meer kinderen aan het zwemmen waren; er waren ook veel toeschouwers. De poel was in vroegere tijden misschien dichterbij het niveau van het land er om heen, maar tegenwoordig ligt het water circa 9 meter lager en men kan het slechts langs een stenen trap bereiken.

Gezien het geweldige werk van het graven van deze tunnel en de belangrijke rol die hij gespeeld heeft in de geschiedenis van Jeruzalem, is het wel een beetje wonderlijk dat de schrijvers van de Bijbel er ogenschijnlijk zo oppervlakkig over spreken. Het tweede Boek der Kronieken openbaart:

„Doch Jehizkia stopte ook den opperuitgang der wateren van Gihon en leidde ze recht af beneden naar het westen der stad Davids; . . . ” (2 Kronieken 32:30).

„Jehizkia nu ziende, dat Sanherib kwam, en zijn aanzicht was tot den krijg tegen Jeruzalem”;

„Zo hield hij raad met zijn vorsten en zijn helden, om de fonteinwateren te stoppen, die buiten de stad waren; en zij hielpen hem.”

„Want veel volks werd vergaderd, dat al de fonteynen stopte, mitgaders de beek, die door het midden des lands henenvloeyde, zeggende: Waarom zouden de koningen van Assyrië komen en veel waters vinden?” (2 Kronieken 32:2-4).

Het tweede Boek der Koningen maakt slechts in het kort melding van dit belangrijke feit:

„Het overige nu der geschiedenissen van Hizkia, en al zijn macht, en hoe hij den vijver en den watergang gemaakt heeft, en water in de stad gebracht heeft, zijn die niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Juda?” (2 Kronieken 20:20).

Dat de ingenieurs en arbeiders van koning Hizkia aan beide kanten van de tunnel begonnen te graven en elkaar diep in de berg ontmoetten, werd pas in het jaar 1880 ontdekt. Op een dag waren twee jongens aan het spelen in de poel van Siloam en zij daagden elkaar uit om dieper de donkere tunnel in te gaan. Zij gingen verder en verder, zonder enig licht, terwijl zij voorzichtig met hun handen langs de wanden hun weg aftastten. Toen zij ongeveer 300 meter binnen de tunnel waren, voelde een van de jongens, dat de tunnelwand gladder was en dat die plek aanvoelde alsof er lettertekens in waren gegraveerd. Toen hij weer uit de tunnel naar buiten kwam, ging hij snel naar zijn onderwijzer van de jongensschool van de Londense zending onder de Joden en vertelde hem wat hij ervaren

had. Zij gingen samen, voorzien van toortsen, naar de tunnel terug, gingen er in en kregen bevestiging van de fortuinlijke ontdekking. De nu beroemde gegraveerde tekst is thans bekend onder de naam Siloam inscriptie. Deskundigen zeggen, dat het een voorbeeld van de oudste bekende Hebreeuwse geschriften is. De vertaling ervan luidt:

„Aanschouw de uitgraving. Welnu, dit is de geschiedenis van de uitgraving. Terwijl de gravers hun houwelen ophieven, een ieder in de richting van zijn buurman, en toen er nog drie ellen uitgegraven moesten worden, kon men de stem van een man horen die naar zijn buurman riep... en nadat de gravers hun houwel tegen houwel hadden geslagen, over en tegen elkaar, vloeide het water vanuit de bron naar de poel over een afstand van 1200 ellen.“

Tegenwoordig zal men tevergeefs in de tunnel naar de inscriptie zoeken, want zij is lang geleden door rovers uit de muur gehakt en naar het buitenland gebracht. Zij bevindt zich nu in het Museum voor het Oude Oosten in Istanboel.

Er is een vervolg, dat aan de geschiedenis van Hizkia moet worden toegevoegd. Zo groot was zijn geloof en zo goed waren zijn werken, dat hij een zegen ontving zoals slechts weinig mensen ooit hebben ontvangen. Hij werd ernstig ziek; de bijbel zegt zelfs, dat hij „krank was tot stervens toe“ en zo zeer dat de profeet Jesaja tot hem kwam en hem raadde zijn huis in orde te brengen, want dat hij ging sterven. Maar Hizkia voelde, dat zijn werk nog niet beëindigd was. Misschien was de tunnel nog niet gereed. Misschien wist hij, dat het volk zijn kracht en leiding nodig had.

In zijn werken „Antiquities“ zegt de joodse geschiedkundige Flavius Josephus „Hoewel hij (Hizkia) zijn godsdienstplichten nauwgezet en vol ijver nakwam, werd hij spoedig daarna zo ernstig ziek, dat de dokters en ook zijn vrienden aan zijn herstel wanhoopden en niet dachten, dat de ziekte goed zou aflopen. Behalve de ziekte zelf was er nog een omstandigheid, waarover de zieke zich zorgen maakte, en dat was het feit, dat hij geen kinderen had, zodat indien hij zou sterven, hij zijn huis en zijn regering zonder opvolger van zijn eigen bloed zou achterlaten. Hij werd zeer gekweld door de gedachte aandeze zijn toestand, en hij beklagde zichzelf en

smeekte God, dat hij zijn leven een korte tijd zou verlengen totdat hij enige kinderen zou hebben, en hem niet zou laten sterven voordat hij vader was geworden.“

In de Schriften vindt men dit verhaal niet bevestigd, maar in ieder geval bad Hizkia tot de Heer, zeggende: „och Heere, gedenk toch, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid en met een volkomen hart gewandeld en wat goed in Uw ogen is, gedaan heb...“.

Door tussenkomst van Jesaja ontving Hizkia de boodschap: „Zo zegt de Heere, de God van uw vader David: Ik heb uw gebed gehoord, Ik heb uw tranen gezien; zie, Ik zal vijftien jaren tot uw dagen toedoen“.

„En Ik zal u uit de hand des konings van Assyrië verlossen, mitsgaders deze stad; en Ik zal deze stad beschermen.“ (Zie Jesaja 38:1-6; 2 Koningen 20:1-6). Als een teken hiervan deed de Heer de zon tien graden achterwaarts keren. (Zie 2 Koningen 20:8-11; Jesaja 38:7-8).

Zijn belofte nakomend, verlengde de Heer het leven van Hizkia en beschermde Hij de stad Jeruzalem.

Koning Sanherib viel de stad nimmer aan, maar verliet weldra Palestina en keerde naar Niniveh terug. Later werd hij door twee van zijn eigen zonen gedood terwijl hij zijn heidense god aanbad.

Men moet misschien niet naar tastbare bewijzen zoeken om de waarheid van de Schriften aan te tonen. Niettemin is zulk een „bewijs“ toch interessant. Van al de archaeologische bewijzen voor het Oude Testament die wij op onze zwerftochten door het Heilige Land hebben gezien, schijnt er geen enkel de schriften nader te brengen of ze meer betekenis en zin van werkelijkheid te geven dan de tunnel van Hizkia. De stad van David is zelf in de loop der jaren talrijke malen veranderd, verwoest en opnieuw opgebouwd. Misschien is geen enkel van de gebouwen die Jesaja en Hizkia kenden, overgebleven. De vallei van Tyrus is opgevuld met 10 tot 20 meter puin, de Kidron vallei is niet zo diep als zij was, het niveau van het grootste deel van de stad zelf is 7 tot 10 meter hoger dan in vroegere tijd. Maar deze onderaardse gang, die door de arbeiders van koning Hizkia werd gebouwd en waardoor gedurende 2700 jaar water heeft gestroomd, blijft onveranderd en helpt om de geschiedenis van de profeet Jesaja en Hizkia en hun tijd tot leven te brengen en geeft grotere betekenis, inhoud en realiteit aan dit deel van het Oude Testament.

Hoe een wonder in zijn werk gaat

DOOR JANET R. BALMFORTH

De vijftienjarige Jan klapte zijn Bijbel dicht en zei: „Ik geloof niet in die wonderdoenerij.”

„Ik ook niet,” zei zijn vriend David.

„Als we maar eens een wonder konden zien gebeuren,” verzuchtte Ans, „dan was het gemakkelijker erin te geloven.”

De beste van de klas zei: „Alle wonderen zijn te verklaren aan de hand van natuurwetten.”

„Dat ist onmogelijk,” zei een andere leerling. „Natuurwetten werden te langzaam en van die bijbelse wonderen hebben sommige in een oogwenk plaats gehad.”

Anderen uit de klas lieten hier snel op volgen: „Als de Heer een wonder wilde doen, dan kon Hij dat op slag.”

„Hij zou helemaal geen natuurwetten nodig hebben.”

„Maar de Heer werkt toch altijd door natuurwetten.”

„Dat geloof ik niet; dan zou het immers geen wonder zijn?”

„Waarom niet?”

Deze en dergelijke waren de opmerkingen, die werden gemaakt door een groep tieners, die bezig waren de wonderen van het Evangelie met elkaar te bespreken. Broeder Alan, hun leraar, luisterde enkele ogenblikken geïnteresseerd naar alles wat ze opmerkten en zei toen: „Zeg, wacht nu eens even, hoe kom je erbij, dat natuurwetten langzaam werken?”

„Nou,” zei Jan, „dat weet iedereen immers. Kijk maar eens, hoe lang het duurt voordat het koren rijp is . . .”

„Ja, en voordat een kuiken is uitgebreed . . .”

„En voordat een gebroken been weer heel is!”

„Misschien zouden we dat proces kunnen bespoedigen, als we de beginselen kenden die schuilen achter dat groeien en broeden en helen,” zei broeder Alan.

„Maar hoe dan?” vroeg David. „Het zou knap zijn, als we dat konden.”

Broeder Alan kwam achter zijn lessenaar vandaan en ging voor de klas staan. „Laten we eens een voorbeeld nemen,” zei hij. „Stel je eens voor dat wij de primitiefste mens die tegenwoordig nog op aarde te vinden is, hier in de klas zouden kunnen brengen — laten we zeggen een inboorling uit de Australische woestijnen. Zijn jullie het met me eens, dat alles wat deze primitieve man hier zou zien, voor hem geheimzinnig en wonderbaarlijk zou zijn?”

„Ja.”

„Nu, laten we dan eens iets nemen dat wij als gewoon beschouwen en het hem trachten uit te leggen.” Broeder Alan keek het lokaal rond. „Wat zouden jullie zeggen van die elektrische lamp daar boven en die schakelaar daarginds?” Hij liep naar de muur toe en knipte de schakelaars van het licht aan en uit. Het licht verdween en straalde toen weer helder. „Vinden jullie dit een wonder?” vroeg broeder Alan.

„Nee.”

„Zou die primitieve man het als een wonder beschouwen?”

„Ja, dat wel.“

„Misschien,“ zei broeder Alan, „maar dan alleen, omdat hij het niet begreep. Jullie weten welke beginselen daar achter zitten. Als je de knop dus éénmaal omdraait, gaat het licht aan en als je dan nog eens de knop omdraait, gaat het weer uit. Zeg eens, Jan, hoe zou jij onze inboorling verklaren waaruit het wonder van deze schakelaar en dat licht bestaat?“ Jan streek nadenkend met zijn hand door zijn rode haren. „Wel, ik zou zeggen dat die schakelaar hier in verbinding staat met een stroomkring, waarbij een stroombreker te pas komt en een paar draden, en...“

„Wacht eens even, Jan,“ onderbrak broeder Alan. „Je moet niet vergeten dat die man geen idee heeft wat stroomdraden, schakelaars en stroomkringen eigenlijk zijn. Die heeft hij nooit gezien en evenmin hoe dat alles in zijn werk gaat. We moeten helemaal bij het begin beginnen.“

„Zou die inboorling iets afweten van telefoonpalen?“ vroeg Ans. „Of stuwdammen en electricische centrales?“ vroeg een ander meisje.

„Van dat alles zou hij helemaal niets afweten,“ zei David. „Hij zou helemaal bij het begin moeten beginnen.“

„Broeder Alan,“ zei Jan. „Ik geloof dat ik begrijp wat u bedoelt en waar u eigenlijk heen wilt, maar het is moeilijk uit te leggen. Wij aanvaarden allemaal het feit dat we ogenblikkelijk licht of duisternis krijgen als we de schakelaar omdraaien, maar toch hebben de begrippen die dit mogelijk hebben gemaakt, vele jaren studie gekost. Voor onze inboorling is dit echter een wonder, omdat hij niet begrijpt wat er achter steekt.“

„Vergeet bovendien niet,“ zei de bolleboos van de klas, „dat wij met electriciteit en licht zijn opgegroeid en we denken er eigenlijk nooit over na zolang alles in orde is.“

„Heel goed,“ zei broeder Alan. „Betekent dit dus, dat een wonder ophoudt een wonder te zijn als het gewoon wordt?“

„Inderdaad,“ zei David. „Zelfs die inboorling van ons zou na een poosje dat licht daar boven als iets heel gewoons gaan beschouwen en dan — hup, weg wonder!“

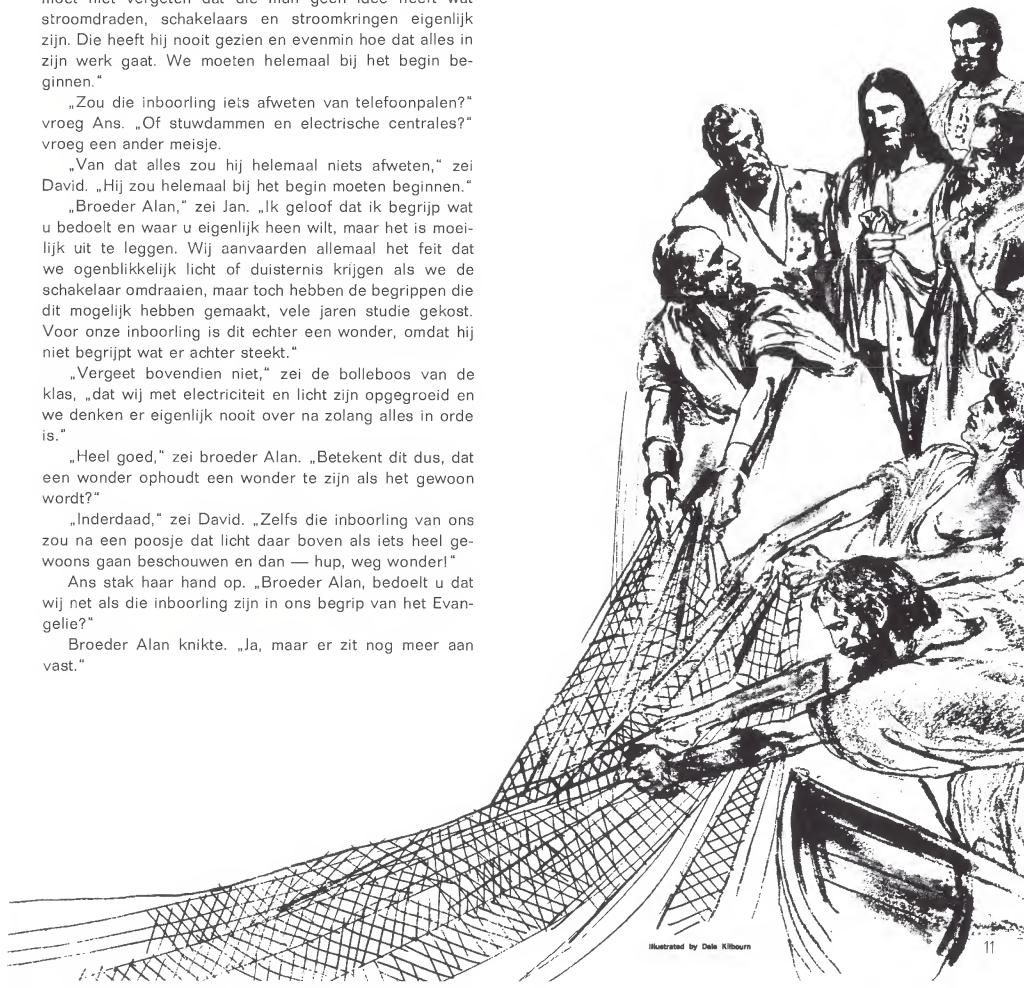
Ans stak haar hand op. „Broeder Alan, bedoelt u dat wij net als die inboorling zijn in ons begrip van het Evangelie?“

Broeder Alan knikte. „Ja, maar er zit nog meer aan vast.“

Jan staaarde peinzend omhoog naar het licht en zei toen bedachtzaam: „Er is volstrekt niets dat wij al eens hebben meegemaakt en waarop we kunnen terugvallen om Christus' wonderen te kunnen begrijpen, evenmin als die inboorling ooit iets heeft ondervonden dat voor hem kan verklaren hoe lampen en schakelaars eigenlijk werken.“

„Heel goed, Jan,“ zei broeder Alan. „En wat gebeurt er dan op zekere dag?“

„Nu, die dag zal nog wel lang op zich laten wachten, maar als we ten slotte begrepen hebben volgens welke principes de Heer te werk gaat,“ zei Jan, „dan zullen we zien, dat een en ander net zo plotseling kan gebeuren als de klik van die schakelaar.“

DE RESTAURATIE VAN NAUVOO

DOOR J. LEROY KIMBALL

Kort verslag van een onderhoud van de redactie van de „Improvement Era” met Dr. J. LeRoy Kimball.

Reeds vanaf de tijd dat hij nog medicijnen studeerde in Chicago, van waaruit hij dikwijls naar Nauvoo reisde, heeft Dr. J. LeRoy Kimball de hoop geoesterd om de eenmaal zo mooie stad Nauvoo nog eens te gaan restaureren als een gedenkteken ter ere van de profeet Joseph Smith en als een monument voor de Kerk. In 1954 kocht hij het huis aan waar zijn overgrootvader Heber C. Kimball had gewoond en al spoedig ontstond er in de gehele Kerk belangstelling voor zijn privé-project. Thans is broeder Kimball door het eerste presidentschap der Kerk benoemd als president en voorzitter van het bestuur der maatschappij tot restauratie van Nauvoo (de „Nauvoo Restoration, Incorporated”).

Schetstekening van Nauvoo door John Schroeder, aangetroffen op een kaart van Hancock County uit 1859. In die tijd werd Nauvoo bewoond door vele Icarische Fransen en Duits-Zwitserse kolonisten.

Vraag: Kunt u ons in het kort vertellen waar het bij de restauratie van Nauvoo eigenlijk om te doen is?

Antwoord: De maatschappij tot restauratie van Nauvoo is een nietwinstmakende door de Kerk gesteunde onderneming tot verkrijging, onderhoud en restauratie van een deel van de oude stad Nauvoo in Illinois, waar de Heiligen vóór hun uittocht naar het westen hebben gewoond. Wij hopen in Nauvoo een authentiek historisch milieu tot stand te brengen, dat opnieuw in het middelpunt van de publieke belangstelling voor Nauvoo zal komen te staan. De nog uit te werken plannen omvatten eveneens het reconstrueren van herkenbare oriënteringspunten en andere uit historisch oogpunt interessante bezienswaardigheden, die werden aangetroffen langs de reisroute van de Mormonen en op andere plaatsen, die van belang zijn voor de geschiedenis van de Kerk.

Vraag: Hoeveel van het oude Nauvoo hebt u tot nu toe kunnen aankopen:

Antwoord: Op het ogenblik hebben we al 90 % in handen van al het onroerend goed, waarvan het eerste presidentschap der Kerk heeft bepaald, dat dit uit historisch oogpunt van het grootste belang was.

Vraag: Zijn er heden ten dage nog veel gebouwen overgebleven die daar destijds door Heiligen der Laatste Dagen werden neergezet?

Antwoord: Dat is juist één van de merkwaardige kenmerken van Nauvoo — het is werkelijk een zeer historische stad. Er staan nog ongeveer veertig huizen, die oorspronkelijk door de Heiligen zijn gebouwd; enkele daarvan zijn niet meer in prima conditie en van sommige is alleen de oorspronkelijke fundering overgebleven. De woningen van Brigham Young, Heber C. Kimball, Wilford Woodruff, Winslow Farr, Orson Hyde, James Ivins-Elias Smith, Erastus Snow, Nathaniel Ashby, Jonathan Browning, Joseph B. Noble, David Yearsley, Joseph W. Coo-

lidge en het gebouw van de „Times and Seasons“ verkeren allemaal in goede staat.

Vraag: Met wat voor werkzaamheden houdt u zich bezig na aankoop van de eigendommen?

Antwoord: Op het ogenblik doen we veel werk op geschiedkundig en oudheidkundig gebied. Aan het hoofd van de afdeling geschiedkundig onderzoek staat Dr. T. Edgar Lyon, één van de meest vooraanstaande historici der Kerk. Voordat we de restauratie van enig onroerend goed ter hand nemen, moeten we eerst weten wie daar gewoond hebben, wanneer en hoelang dat is geweest en hoe de oorspronkelijke bouwstijl, het materiaal en de constructie van het betreffende bouwwerk is geweest. Dan moeten we weten wat voor huisraad, keukengerei, gereedschap e. d. er in dat huis werd gebruikt en hoe de meubilering en de stoffering is geweest. Dergelijke gegevens brengen moeizame nasporingen met zich mee in oude dagboeken, aantekeningen, boeken, microfilms, brieven, afbeeldingen en tekeningen uit alle mogelijke bron. Dr. Lyon houdt zich voortdurend bezig met het ontdekken van nieuwe gegevens over het vroegere Nauvoo.

Vraag: Hoe gaat u te werk bij de meubilering en verdere inrichting van zo'n gerestaureerde woning?

Antwoord: Eerst doen we uitgebreide nasporingen om te weten te komen wat er zo al in dat huis aanwezig was. Daarna stellen we ons in verbinding met nakomelingen van de oorspronkelijke bewoners — of wij hopen, dat deze zelf contact met ons zullen opnemen — en zo mogelijk vergaren we bij hen een deel van de oorspronkelijke inboedel. Kunnen we het originele huisraad niet terugvinden, aan kopen we elders authentieke meubelstukken uit diezelfde tijd.

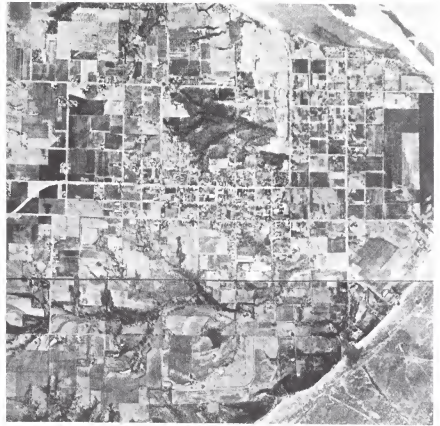
Vraag: Gaat u ook nog huizen herbouwen waarvan nu niets meer over is dan de funderingen?

Antwoord: Ja zeker. Onze architect heeft o. a. tot taak deze huizen te reconstrueren zoals ze eenmaal zijn geweest. Wij beschikken over tal van platen en tekeningen van huizen, winkels en andere gebouwen in Nauvoo. We zijn niet van plan om alle huizen die nog overeind staan geheel te restaureren tot musea of tentoonstellingslokalen, maar wel moeten ze tenminste uitwendig worden gerestaureerd om de achtergrond te vormen van dat gedeelte van de stad dat typerend zal moeten zijn voor de stad Nauvoo in haar geheel.

Vraag: Wat zijn de plannen voor het tempelcomplex van Nauvoo?

Antwoord: Daarover is nog geen beslissing genomen. Er is o. a. voorgesteld om het slechts gedeeltelijk te restaureren en mogelijk allen een hoek van het gebouw te herbouwen tot aan de voet van de toren. Hierdoor kunnen de mensen althans een indruk krijgen van de grootsheid van de tempel van weleer en worden ze in de gelegenheid gesteld om naar boven te klimmen en een prachtig uitzicht op de rivier de Mississippi en het omliggende landschap te hebben waarover zo vele bezoekers hebben geschreven, evenals de Heiligen zelf.

Vraag: In de dagen dat de Heiligen hier verbleven speelde de scheepvaart op de Mississippi een voorname rol. Bent u ook nog iets van plan met het oog op de rivier?

Op deze luchtfoto ziet men de oude straten van Nauvoo, de tegenwoordige gebouwen en hoe deze gemeente op drie plaatsen wordt begrensd door de rivier de Mississippi.

„De Hofstee“ was van 1839 tot augustus 1843 de woning van de profeet Joseph Smith in Nauvoo.

De woning van Wilford Woodruff, de vierde president der Kerk wordt op het ogenblik gerestaureerd en opnieuw ingericht.

Antwoord: In de glorietijd van Nauvoo bezaten de „trekschuiten“. De rivierstoomboten heetten de „Maid of Iowa“ en de „Nauvoo“. Wij hopen deze boten ook te reconstrueren om de mensen in de gelegenheid te stellen daarmede korte boottochtjes te maken als ze een plezierig uitstapje willen maken met een historisch tintje er aan. De Heiligen hadden destijds ook een overzetvervat wij van plan zijn in ere te herstellen. Op het ogenblik is de dichtstbijzijnde veerdienst gelegen op een afstand van 160 km van Nauvoo en een verrassend groot aantal toeristen wenst de unieke sensatie te ondergaan van het met de pont over de rivier gezet te worden.

Vraag: Zal de stad met dat „historische tintje“ tot leven worden gewekt of zal het een stille stad zijn ongeveer zoals in een museum?

Het huis van Heber C. Kimball vóór de aanvang van de restauratie en het opnieuw inrichten van de woning.

Slaapkamer van de heer des huizes in de woning van de Kimballs. De meeste meubelstukken hier zijn antiek.

Huize Kimball zoals het nu is, geheel gerestaureerd en toegankelijk voor bezoekers.

Antwoord: De mogelijkheid de stad Nauvoo tot een levendige plaats te maken is groot. Die gerestaureerde huizen welke niet als museum of tentoonstellingslokaal worden gebruikt zullen normaal worden bewoond. Wij willen in de winkels ook ambachtslieden zetten, die daar de verschillende ambachten gaan uitoefenen die ruim een eeuw geleden in zwang waren. Enkele van die winkels zouden dan in hun eigen behoeften kunnen voorzien en zo de kosten van het restauratieproject helpen drukken. Wij hebben niet alleen de reconstructie van een deel van de stad op het oog zoals het eenmaal geweest is, maar wij willen ook voor gidsen zorgen die de toeristen rondleiden door de woningen en de geschiedenis vertellen van de Mormonen die daar eens hebben gewoond en van hun levenswijze.

Vraag: Wilt u ook voor publieke gemakkelikheden zorgen?

Antwoord: Hier liggen vele mogelijkheden, van het laten paraderen van een Nauvoo-legioen af tot aan een toneelstuk over de geschiedenis van Nauvoo toe. Er is aan de waterkant een natuurlijk amfitheater (openluchttheater) dat gemakkelijk plaats zou kunnen bieden aan duizenden mensen. Wij hopen een toneelstuk in de vorm van een musical te laten schrijven dat tot de verbeelding van de toeristen zal spreken en een beeld zal geven van de dramatische geschiedenis van de opkomst en ondergang van Nauvoo.

Vraag: In hoeverre zal Nauvoo een werktuig in dienst van de zending kunnen zijn?

Antwoord: De Kerk zal in de stad een centrum laten inrichten waar bezoekers met zendingen zullen kunnen spreken, vragen aangaande onze geloofsleer kunnen bespreken en andere inlichtingen kunnen ontvangen. De gidsen van Nauvoo zijn keurige, welopgevoede studenten of jongelui, waarvan de meesten reeds ervaring hebben opgedaan in het zendingswerk. Zij vertellen dan de historische geschiedenis van Nauvoo, van de mensen die daar hebben gewoond, wat zij geloofden en wat zij deden en dit alles op een voor toeristen aantrekkelijke manier.

We hebben een verwijzingsdienst voor degenen die meer over de Kerk willen horen. De ervaring heeft ons geleerd dat een flink percentage toeristen er meer van wil weten en velen van hen hebben zich tot de Kerk be-

keerd. Tal van bezoekers komen telkens weer hier terug.

Verleden jaar lieten zich ruim 97.000 mensen inschrijven bij ons inlichtingencentrum en voor het bezichtigen van de als tentoonstellingsruimte ingerichte huizen.

Vraag: Wat is nu uw persoonlijke mening over dit project?

Antwoord: Ik heb hierover twee gedachten, waar ik graag anderen deelgenoot van wil maken. In de eerste plaats wil ik alle Heiligen der Laatste Dagen laten weten dat de Kerk hier niet bezig is zich verplichtingen op de hals te halen, waarmee fantastische bedragen gemoed zullen zijn. Dit hele restauratieproject is zodanig van opzet dat wij er in elke willekeurige fase van ons uit tien fasen bestaand ontwikkelingsprogramma zonder verlies te lijden mee op kunnen houden. Elke fase staat op zichzelf en kan tot op zekere hoogte onze bezoekers tevredenstellen.

Ten tweede begin ik werkelijk enthousiast te worden over de mogelijkheden welke Nauvoo biedt en het wonderlijke is dat ook alle deskundigen die van ons project horen en die wij te hulp hebben geroepen er zo over denken. Ziet u, die prachtige geschiedenis van Nauvoo is eigenlijk nooit goed verteld, ook niet door Heiligen der Laatste Dagen. De Mormoonse volksverhuizing is de enige, waarbij een gehele gemeenschap zich naar het verre westen heeft verplaatst met haar industrieën, instellingen, haar godsdienst, haar scholen en haar politieke

wordt vervolgd op blz 28

Wees getroost

DOOR
MARION D. HANKS
van de Eerste Raad
der Zeventigers

Een paar dagen geleden, toen ik over deze verantwoordelijkheid zat te denken, ontving ik een brief van een diep bedroefd ouder, wiens kind de verkeerde weg was opgegaan en in ernstige moeilijkheden was geraakt. Om ongeveer dezelfde tijd kwam er een telefonisch verzoek om hulp van een moeder die in soortgelijke omstandigheden verkeerde. Die week citeerde de „Church Section“ in de Deseret News in een artikel een brief van een andere zielsverdriete moeder wier veelbelovende zoon door het gebruik van verdovende middelen te grond was gegaan. Ik kan mij uit ervaring vele van zulke gevallen herinneren.

In elk van deze gevallen betrof het ouders die ernstig hadden geprobeerd hun plicht te doen, die zelf een achtbaar, toegewijd leven hadden geleid, die keurig nette kinderen hadden grootgebracht en die het kind dat de verkeerde keuzen had gedaan hadden liefgehad en er veel prijzenswaardigs in hadden gevonden. En toch had het kind de verkeerde keuze gedaan.

Naast de zielepijn die eenverdoeld kind in zulke gevallen veroorzaakt, komt dan vaak nog morele druk waaronder men leeft als gevolg van de kritiek van burens en de zelfverwijten wanneer in klassen, vergaderingen en discussies bijbelteksten worden voorgelezen of daarnaar wordt verwezen.

Wat heeft de Kerk te zeggen tot een eerlijk ouder die, evenals alle ouders, fouten heeft gemaakt, maar die werkelijk zijn best heeft gedaan — en dan constateert dat het kind zijn lessen en voorbeeld negeert en een andere weg kiest?

Er is misschien geen onderwerp dat vaker en met groter ernst in het onderwijs, de vermaningen en de programma's van de Kerk in deze tijd wordt behandeld dan dat van de verantwoordelijkheid van ouders voor hun kinderen. Allen, die met de jeugd en met gezinnen te maken hebben, weten hoe belangrijk deze nadruk is en nie-

mand kan de moeite in twijfel trekken die daaraan wordt besteed.

Mensen van buiten de Kerk, die eerlijke belangstelling hebben en van goeden wille zijn, zijn van hetzelfde gevoelen en streven naar hetzelfde doel.

Er zijn in de Schriften weinig vermaningen die duidelijker en krachtiger worden gegeven dan die welke betrekking hebben op de verantwoordelijkheid van ouders en volwassen personen jegens hun kinderen en de jongere generatie. Indien wij een tekst zouden moeten uitkiezen, die waarschijnlijk vaker dan enige andere door sprekers en leraren wordt aangehaald, dan zouden wij met vrij grote mate van zekerheid de 68ste afdeling van de Leer en Verbonden kunnen kiezen, waarin een bekende instructie van de Heer aan Zijn kinderen voorkomt. Enige van de broeders ontvingen hierin een raad, terwijl ook aanwijzingen van algemene aard werden gegeven. Onder de uitgelezen geboden van de Heer komt dit vers voor:

„En verder, voor zoverre er in Zion, of in één van de ringen van Zion, die georganiseerd zijn, ouders zijn, die kinderen hebben, en deze niet onderwijzen in de leer van bekering, geloof in Christus, de Zoon van de levende God, en van doop, en de gave des Heiligen Geestes, door het opleggen van handen, wanneer zij acht jaar oud zijn, dan zij de zonde op het hoofd der ouders.“ (Leer en Verbonden 68:25).

Het ouderschap brengt, zo leert de openbaring, de verantwoordelijkheid mede, dat „zij hun kinderen eveneens leren te bidden en oprecht voor de Here te wandelen“. (Vers 28).

Mijn doel voor vandaag is uitdrukking te geven aan mijn eigen diepe gevoel van waardering voor de deugdelijkheid en toepasselijkheid van deze instructies en te verklaren, dat ik er in geloof en ze accepteer als het woord des Heren. Maar er is nog een andere kant aan

deze geschiedenis die aandacht en barmhartige overweging verdient.

Wij zijn er ons allen van bewust, dat de invloed die van het tehuis, de ouders en volwassen personen uitgaat, in het leven van kinderen een tot navolging wekkende belangrijke rol speelt. Toen ik enige jaren geleden vanaf deze preekstoel sprak over de verhouding tussen een volwassen persoon en een kind, merkte ik op, dat onder andere de volgende dingen juist zijn:

1. Kinderen neigen er toe om te zijn zoals hun ouders en als de gezinnen waaruit zij komen.

2. Kinderen worden ook beïnvloed door kennissen, die uit andere gezinnen komen en zijn daardoor beïnvloed door de aard van de andere gezinnen en de ouders daarvan.

3. Andere volwassen personen en milieus hebben een grote invloed op jonge mensen.

4. Jonge mannen en vrouwen komen spoedig achter de waarheid omtrent ouders of andere volwassen personen, wier leven niet in overeenstemming is met de gevoelens die zij beweren te hebben!

Er zijn weliswaar een aantal voorbeelden van keurige jonge mensen die boven hun huiselijke en gezinsmilieus en hun opvoeding, benevens het door volwassenen gegeven voorbeeld uitstijgen. Zij vinden zelf op de een of andere manier de weg en leggen, terwijl zij zich hoge idealen stellen, de vaste wil, moed en bekwaamheid aan de dag om ze te bereiken. Er zijn ook uitzonderingen aan de andere zijde van de medaille en het is hierover, dat ik enige woorden tot u wil zeggen.

Wat valt er te zeggen over de goede, brave ouders die hun best doen hun kinderen goed en godsdienstig op te voeden en dan moeten zien hoe een kind (of verschillende kinderen) wegen kiezen die leiden naar toestanden die de harten de ouders breken? Evenals andere ouders hebben deze vader en moeder, zich bewust van hun kwetsbare plekken en de grenzen van hun kunnen, erg hun best gedaan om hun kinderen in de zorg van de Heer en volgens Zijn vermaningen groot te brengen. Wanneer zij andere mensen horen preken en getuigen en zien hoe fortuinlijk zij zijn omdat hun kinderen de goede weg bewandelen, dan breekt hun het hart en verliezen zij de moed. Zij worden naar van de vragen die zij niet kunnen beantwoorden en kritisch gestemd op zichzelf en zij worden in deze zelfcritiek gesteund door het oordeel dat door anderen zonder goed na te denken wordt gegeven.

Wat moet men zeggen tegen zulke door verdriet gebroken ouders? Is er voor hen enig woord van bemoediging te vinden in de Schriften? Wat hebben de profeten gezegd?

Ezechiël was een profeet in de tijd dat Israël in gevangenschap was. Hij predikte voor een volk, voor wie het een vertroosting was hun lopende moeilijkheden toe te schrijven aan de zonden van vorige generaties. Zij waren gewend een profetie aan te halen: „De vaders hebben onrijpe druiven gegeten, en de tanden der kinderen zijn stomp geworden.” (Ezechiël 18:2).

Er is natuurlijk een zekere mate van waarheid in dit gezegde, zoals ieder ouder of waarnemer van menselijke

ervaringen wel weet. Onze kinderen lijden in vele opzichten als gevolg van onze gebreken en tekortkomingen, evenals zij voordeel plukken van ons goede onderwijs en onze liefde en ons goede voorbeeld.

Toen Ezechiël Israël vermaande, sprak hij deze woorden die geschreven zijn in het 18de hoofdstuk van Ezechiël: „Verder geschiedde des Heeren woord tot mij, zeggende”:

„Wat is ulieden, dat gij dit spreekwoord gebruikt van het land Israëls, zeggende: De vaders hebben onrijpe druiven gegeten, en de tanden der kinderen zijn stomp geworden?”

„Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere Heere, zo het ulieden meer gebeuren zal, dit spreekwoord in Israël te gebruiken!” (Ezechiël 18:1-3).

Zoals ik deze woorden interpreteer, trachtte Ezechiël niet het droevige nadeel te kleineren dat een kind in zijn leven heeft, wanneer het niet de waarheid hoort of wanneer het misleid wordt door de goddeloosheid van een der ouders. Ezechiël legde nogmaals de nadruk op het grote belang voor Israël van de individuele verantwoordelijkheid jegens God en op de onpartijdigheid van God die ieder mens overeenkomstig zijn eigen karakter behandelt. Luister naar deze woorden, die God door de profeet spreekt onmiddellijk na zijn gebod, dat zij het spreekwoord niet meer in Israël mogen gebruiken (of misbruiken):

„Ziet, alle zielen zijn Mijne; gelijk de ziel des vaders, alsook die ziel des zoons, zijn Mijne; de ziel, die zondigt, die zal sterven.” (Vers 4).

Deze laatste woorden, „de ziel, die zondigt, die zal sterven”, herhalend, voegde de Heer er aan toe:

„De zoon zal niet dragen de ongerechtigheid des vaders, en de vader zal niet dragen de ongerechtigheid des Zoons; de gerechtigheid des rechtvaardigen zal op hem zijn, en de goddeloosheid des goddelozen zal op hem zijn.” (Vers 20).

Ezechiël spoorde vervolgens aan tot bekering en geoorzaamheid, daarbij opmerkend, dat de zondaar die zich bekeert, door de vergiffenis die de Heer hem schenkt, aan de gevolgen van zijn zonde voor de eeuwigheid kan ontsnappen. Een zondig mens die zich bekeert en rechtvaardig wordt, zal leven. Een rechtvaardig mens die zondig wordt, zal sterven. Ieder mens moet voor God staan en zich voor zijn eigen keuzen en zijn eigen karakter verantwoorden.

Wat Ezechiël tot het oude Israël zei, moeten wij, naar ik meen, ook opvatten als te zijn gericht tot en van toepassing op het tegenwoordige Israël. Waar gezinnen en harten gescheiden worden door de door wrok of opstandige gevoelens veroorzaakte verkeerde keuzen van een kind, dat verantwoordelijk is en koppig zijn eigen beslissingen heeft genomen, die opzettelijk in strijd zijn met de bedoelingen der ouders, heeft God begrip voor de brave ouders en veroordeelt Hij hen niet.

Ezechiël citeerde en weerglede hetzelfde spreekwoord: „In die dagen zullen zij niet meer zeggen: De vaders hebben onrijpe druiven gegeten, en der kinderen tanden zijn stomp geworden.”

DE kleine STER

VOOR DE KINDEREN · JANUARI 1968

Met rupsen kun je 't nooit weten

DOOR HELEN RONEY SATTLER

Loesje liep ijverig in haar achtertuin te zoeken met een zorgelijke uitdrukking op haar gezicht.

„Heb je iets verloren, Loesje?” vroeg meneer Mol, haar oude buurman.

Loesje keek op. Buurman leunde over de heining.

„Och, meneer Mol, goede morgen. Neen, ik ben niets verloren, maar ik ben op zoek naar iets om mee naar school te nemen voor onze biologieles. Juffrouw West heeft gezegd dat we vandaag allemaal iets moesten meebrengen.”

„Zo te zien heb je al iets gevonden”, zei meneer Mol, naar het glazen potje wijzend dat ze in haar hand hield.

„Och, neen, dit hier is alleen maar een akelige vieze worm die de viooltjes zat op te eten”, zei Loesje, terwijl ze de pot omhoog hield, zodat hij erin kon kijken.

„Nu waarom zou je die niet meenemen?” vroeg meneer Mol, terwijl hij het stekelige zwarte rupsje met de oranje vlekjes bekeek.

„Ach hoe kan ik dit lelijke, nare beest nu meenemen!” zei Loesje, terwijl ze een lang gezicht trok.

„Iedereen zou me immers uitlachen?”

„Ik zie niet in waarom. Dit lijkt me juist een echt goed ding om mee te nemen.”

„Maar alle anderen hebben zulke aardige mooie dingen meegebracht”, verduidelijkte Loesje. „Wim heeft het

ei van een roodborstje meegebracht, Sjors een vogelnestje. Sususje heeft schelpen en Jopie heeft een verzameling stenen."

"Zo", zei meneer Mol. "Dus je vindt niet, dat deze knaap even goed is als al die andere dingen?"

Loesje schudde van nee. "Vrijdag moeten we ze laten zien en er dan zelf iets over vertellen. Kon ik maar een hommelt vinden of een vlinder!"

Juist op dat ogenblik riep haar moeder: "Loesje, het wordt je tijd om naar school te gaan."

"Ja, maar ik heb nog niets voor de biologies!" riep Loesje terug.

"Daar is het nu te laat voor", zei haar moeder. "Je komt nog te laat, hoor!"

"Waarom neem je die rups dan niet mee?" vroeg meneer Mol. "Al is hij dan een beetje klein en lelijk, 't is toch beter dan niets. Laten we een paar violenblaadjes in de pot doen en er een paar gaatjes in maken om hem gezond te houden. Met rupsen kun je 't nooit weten. Die willen nog wel eens van de ene dag op de andere veranderen."

Heel even glimlachte Loesje om hem te bedanken.

"Meneer Mol is een aardige man", dacht ze, terwijl ze langzaam naar school liep, "maar hij begrijpt het nu eenmaal niet".

Ze zorgde er wel voor dat ze geen van haar vriendinnetjes onderweg tegenkwam. Ze wilde niemand haar

lelijke kleine rups laten zien. Toen Loesje de school had bereikt, glipte ze stilletjes naar binnen. De pot met het rupsje er in zette ze ergens in een hoekje op de tafel.

De bel ging en Loesje vergat de hele rups tot aan het speelkwartier. Toen kwamen alle kinderen rondom de tafel staan om de nieuwe aanwinsten te bekijken.

"O, kijk eens naar die vieze rups, die iemand heeft meegebracht", gilte Sususje, terwijl ze de pot omhooghief.

"Nee maar, wie brengt er nu zo iets mee?" vroeg Rietje.

"Maar goed dat-ie in die pot zit, anders zouden mijn stekelbaarsjes 'em nog opeten!" zei Michiel.

Iedereen begon te lachen, behalve Loesje, die wel hard weg had willen lopen om zich ergens te verstoppen, maar nu herinnerde ze zich opeens wat meneer Mol had gezegd en dus zei ze: "Nou maar met rupsen kun je 't nooit weten."

Na die eerste dag was het ergste voorbij. Niemand dacht meer aan dat kleine rupsje dat was weggestopt in een hoek waar je hem niet zo goed kon zien.

Toen werd het vrijdag, de dag waarop ze allemaal moesten laten zien wat ze hadden meegebracht en er de klas iets over moesten vertellen.

Loesje wilde die vrijdag maar liever niet naar school. De vorige avond had meneer Mol haar nog gevraagd hoe het met de rups was en toen had ze

hem verteld hoe de andere kinderen er om gelachen hadden en dat ze sindsdien niet meer naar die rups had omgekeken.

Meneer Mol had maar wat geknipoogd. „Wacht maar eens. Wie 't laatst lacht, lacht het best. Met zo'n rups kun je 't nooit weten, vooral met die kleine lelijkerds niet.“

Loesje was droevig gestemd toen de biologieles begon en ze hoorde helemaal niet wat Jopie over zijn stenen zei of wat Michiel over zijn stekelbaarsjes had te vertellen.

Alle anderen hadden hun spullen al laten zien. Toen riep juffrouw West Loesje naar voren. „Loesje, wil jij ons niet eens laten zien wat jij hebt meegebracht“, vroeg ze.

Langzaam liep Loesje op de tafel toe en pakte haar pot op. Ze zei: „Ik heb dit lelijke, akelige rupsje maar meegebracht, omdat dit het enige was wat ik vinden kon.“

„Wil je die pot niet even open maken en ons die rups eens laten zien?“ vroeg juffrouw West. De hele klas zat te gichelen. Loesje kon wel huilen, maar ze nam toch het deksel van de pot. Eerst zag ze niets. Toen zag ze een prachtig juweel in goud en groen op het deksel zitten.

„O zeg“, riep Loesje, „mijn rups is in een juweel veranderd“. Ze hield het dekseltje omhoog, zodat iedereen het kon zien. Ieders mond viel open van verbazing.

„Hij kan zeker toveren“, zei Wim.

„Ja zeker“, zei juffrouw West. „'t is ook een soort toverkunst. Dat is nu een pop. Loesje heeft voor ons een parelmoerrups meegebracht. Nu is hij in deze mooie pop veranderd. Binnenkort wordt het een prachtige vlinder, bruin met oranje en met zilveren vlekjes aan de onderkant van zijn vleugels.“

„Wie had er nu ooit gedacht, dat zo'n lelijke, akelige rups in zo iets moois zou veranderen“, zei Suusje.

„Ik vind dat die rups van Loesje het beste is wat hier op onze biologietafel staat“, zei Wim. Daarmee was iedereen het eens en Loesje zei met een blijde glimlach: „'t Is net zoals meneer Mol heeft gezegd, met rupsen kun je 't nooit weten. Hij heeft dit al die tijd al geweten.“

---

*Steeds weer hij het begin
van de nieuwe dag,
zing ik mijn vrolijk lied
en klinkt mijn blij gelach.*

Een paard voor Markus

De familie Kramer die in 1869 was komen wonen op een boerderij aan de oever van de rivier Des Moines bij Ottumwa in Iowa, had twee mooie paarden, Jud en Jess geheten, een prachtig span werkpaarden. Markus hield veel van Jud en Jess, maar hij wilde zo graag zelf een paard hebben — een zwart paard met slanke benen, een krachtige, geweldde hals, met golvende manen en een wapperende staart, een paard dat kon lopen als de wind — een paard dat een op vriendelijke toon uitgesproken bevel gehoorzaam zou opvolgen en dat zou hinniken als het Markus zag aankomen.

Eens op een warme augustusmiddag zaten Markus en Lucie samen buiten in de schaduw van een grote iepenboom bij het huis. Lucie zat lange repen stof van oude voddens samen te vlechten om er kleedjes van te kunnen naaien. Markus lag plat op zijn rug omhoog te staren in het lommer van de oude boom. Eindelijk zei hij:

„Lucie als jij maar één enkele wens mocht doen, wat zou dat dan wezen?”

„Dat al mijn andere wensen zou-

den worden vervuld”, zei Lucie zonder zich te bedenken.

„Dat zou dan een heel slimme wens zijn”, zei Markus. Hij wachtte nog een ogenblik af of Lucie iets te zeggen had. Toen zij niets zei, vroeg hij: „Moet je mij nu niet vragen wat ik zou wensen?”

„Nee.”

„En waarom niet?”

„Omdat ik wel weet wat jij zouwensen. Je zou een zwart paard willen hebben, dat helemaal van jou alleen was.”

„Precies”, zei Markus en hij zuchtte eens diep.

„Markus”, zei Lucie, „jij en ik gaan straks met september in Ottumwa naar school.”

„Dat weet ik wel”, zei Markus.

„Ja, maar dat is niet alles wat ik je nu ga vertellen.”

„Als het over school gaat, kan het me niet schelen of je 't me vertelt of niet”, zei Markus somber. Hij was nog nooit naar school geweest en hij wilde er niet heen ook.

„'t Gaat niet alleen over de school, maar over een paard dat ons naar de

stad zal brengen en weer terug."

"W-wat?" riep Markus, terwijl hij overeind sprong.

Lucie staakte het vlechten van de repen stof en keek naar hem op.

"Vanmorgen toen jij bezig was de koe uit de wei te halen, zei pa tegen moe, dat hij dacht dat hij een paard van meneer Prescott zou moeten kopen, omdat hij Jud en Jess niet iedere dag kon missen. Hij zei, dat hij al bijna besloten was om nog een paard er bij te kopen."

"Heeft hij gezegd, dat hij een zwart paard zou kopen."

"Nee, hij zei alleen maar een paard, maar hij heeft wel gezegd, dat meneer Prescott er verschillende te koop had."

"Dan zou het voor de helft ook van jou zijn. Het zou ons immers allebei naar school brengen."

"Ik ben besloten, dat ik mijn helft (van dat paard) niet wil hebben", zei Lucie. "Ik zal mijn eigen helft van dat nieuwe paard maar aan jou geven."

"Meen je dat heus?"

"Ja zeker."

"Lucie op een keer geef ik jou iets dat je graag wilt hebben. Ik weet nog niet wat het zal zijn, maar het zal zeker iets prachtigs zijn."

De daarop volgende morgen al vertelde meneer Kramer aan zijn huisgenoten, dat hij eens een kijkje ging nemen bij de paarden die meneer Prescott te koop had. Als hij dan het juiste paard kon vinden voor de juiste prijs zou hij dat kopen zei hij.

"Markus zou jij dan met me mee willen gaan?" vroeg hij.

"Ja Pa!" zei Markus, trillend van opwinding.

Het hele landschap kwam Markus

anders voor, terwijl hij die dag met zijn vader door de velden reed.

Meneer Prescott begroette zijn bezoekers hartelijk en hij schudde zowel Markus als meneer Kramer de hand. Hij luisterde toen meneer Kramer hem vertelde: "Ik wil een sterk paard hebben, dat goed kan lopen ook als de wegen op hun slechtst zijn en een paard waarbij ik niet bang hoef te zijn voor de veiligheid van de kinderen want ze moeten er zelf mee rijden."

Een zwart paard! schreeuwde Markus' hart, maar zijn stem uitte die woorden niet, want Markus wist heel goed dat het voor een jongen niet te pas kwam grote mensen in de rede te vallen.

"Ik heb twee prachtige dieren van de soort die u nodig hebt", zei meneer Prescott. "Zowel de een als de ander zou u goed bevallen."

Markus sprong bijna uit zijn vel van ongeduld om die paarden te mogen zien.

Toen ze bij de heining kwamen, die de wei van het erf scheidde, was er geen paard te zien.

"Ik zal ze wel even roepen", zei meneer Prescott.

"Heidaar, Boy, heidaar Lady! Heidaar Boy, heidaar Lady!" bulderde hij luid. Twee roodbruine merries kwamen tevoorschijn uit een bosje en liepen op de afrastering toe.

"Er is geen zwarte bij", dacht Markus bedroefd.

"Zijn dit ze?" vroeg meneer Kramer, terwijl hij de merries met een kennersblik bekeek.

"Baby daar zou voor uw doel niet geschikt zijn; die is te wild, maar Lady is precies voor u geknipt. Ik wil toch wel graag dat u Boy nog even ziet voordat u beslist."

Daarop kwam Boy uit het stukje bos en hij bleef staan voordat hij de heining had bereikt, terwijl hij de vreemdelingen ernstig aankeek. Markus' hart scheen een ogenblik stil te staan. Boy was een zwart paard met slanke benen, een krachtige, gewelfde hals, golvende manen en een wapperende staart. Door alleen maar even naar hem te kijken, wist Markus dat hij kon galopperen als de wind en dat hij zelfs het zachtst uitgesproken bevel gehoorzaam zou opvolgen.

Markus ging op een dwarsbalk van de heining staan en strekte zijn handen uit. „Hier Boy“, zei hij zachtjes, „kom eens hier, Boy!“

Boy bleef stilstaan en keek naar hem. Lady, dé kleine bruine merrie kwam naar de heining toe en wreef met haar zachte snuit langs Markus' handen. Ze hinnikte zachtjes. Markus beklopte haar hals en zei lieve woordjes tegen haar, omdat hij nu eenmaal veel van alle paarden hield.

„Kom hier Boy“, vleide hij. „Toe nou, Boy.“

Het zwarte paard kwam naar hem toe en snuffelde eens aan zijn schouder. Markus sloeg zijn armen om de zwarte kop heen en drukte hem tegen zich aan.

„Dat is een reuze paardenvriend“, gnuffde meneer Kramer, terwijl hij en meneer Prescott de schuur in gingen om over zaken te praten.

Toen de beide mannen de schuur weer uit kwamen, zag Markus dat ze allebei verheugd keken. Meneer Prescott hield een toom en een teugel in zijn hand en hij wist dan ook, dat ze het over het paard eens geworden waren. Meneer Prescott deed het hek open, ging er doorheen en liep naar de paarden toe.

„Goed zo, Lady“, zei meneer

Prescott en wierp de teugel over de kop van de merrie.

„Och nee, meneer!“ riep Markus, zich haastend om meneer Prescott's vergissing recht te zetten. „We nemen Boy immers, meneer Prescott.“

Meneer Prescott bleef staan, met zijn ene hand op Lady's hals. Hij keek meneer Kramer aan met zo'n vreemde uitdrukking op zijn gezicht, dat Markus zich met een ruk tot zijn vader keerde. Wat hij in zijn vaders ogen zag, deed hem met gesmoorde stem zeggen: „Pa, we nemen Boy toch zeker?“

Meneer Kramer antwoordde langzaam: „Jongen, dat zwarte paard kosten tien dollar meer dan de merrie en het zou voor ons doel niet beter geschikt zijn. Op hetzelfde moment dat ik die zwarte zag wist ik, dat jij die zou willen hebben en ik zou hem je graag gegeven hebben, maar ik heb er het extra geld niet voor.“

Markus wist hoe hard er voor tien dollar gewerkt moest worden. Hij slikte moeilijk en zei: „'t Is goed, Pa. Die merrie, wel die vind ik heel lief, Pa.“

De tranen sprongen hem in de ogen, terwijl hij de mannen de rug toekeerde en naar de wagen liep. Hij keek zelfs niet meer om naar Boy. Hij hoorde hoe meneer Prescott zijn keel schraapte en zei: „Fijne knaap, die zoon van u. Ik zou misschien iets van de prijs voor dat andere paard kunnen laten vallen, laten we zeggen, twee dollar.“

„Die zwarte is de prijs die u er het eerst voor gevraagd heb, ten volle waard en ik zou u afzetten als ik er minder voor betaalde.“

Op de hele terugweg naar de boerderij van de Kramers liep Lady

keurig netjes naast de wagen, terwijl Mark haar bij de teugel hield.

Lucie, die thuis zat te wachten hoorde de wagen de weg af komen en holde het huis uit om het grote hek van het erf open te gooien.

Toen Lucie de mooie merrie zag, klaarde haar gezicht op.

„Ik geloof wel, dat ik van haar zal gaan houden”, riep ze, toen de wagen rammelend tot stilstand kwam bij de schuur. „Ze ziet er zo zacht en vriendelijk uit. O, Markus, nu heb je je eigen paard! Natuurlijk is ze niet zwart, maar toch is ze mooi. Ben je niet blij?”

„Jawel”, zei Markus

Zijn antwoord klonk beslist, maar Lucie voelde toch aan dat er iets aan haperde en ze keek vlug van hem naar haar vader.

„Er was nog een ander paard dat we graag wilden hebben” zei meneer Kramer, „maar dat kostte meer dan die merrie en ik had er niet genoeg geld voor.”

Terwijl zijn vader Jud en Jess begon uit te spannen leidde Markus de merrie naar een schone stal, gevolgd door Lucie. Tenslotte bracht ze er bijna fluisterend uit: „Markus, die andere — was die zwart?”

„Ja.”

Lucie verdween op een drafje achter de schuur om een deuntje te huilen, omdat ze wist hoe teleurgesteld Markus was.

Op zekere morgen stopte er een huifkar voor het huis. Een lange man krom er van af en hielp toen een vrouw er af klimmen. Mevrouw Kramer, die even haar werk had onderbroken om uit het venster te kijken gaf een opgewonden gillette van vreugde en holde het hek uit.

Meneer en mevrouw Westman

die in dezelfde stad woonden als de ouders van mevrouw Kramer waren op weg naar Californië. Lucie en Markus hadden hun ouders nog nooit zo blij en opgewonden gezien als die dag.

Voordat ze vertrokken bracht meneer Westman uit de wagen geschenken naar binnen van de ouders van mevrouw Kramer, waaronder een goudstukje van tien dollar voor Lucie en ook één voor Markus.

„Ik doe nog eens iets heel prachtigs met mijn tientje, maar op het ogenblik weet ik nog niet wat dat zal zijn”, zei Lucie blij.

„Pa, is dit geld werkelijk van ons? Mogen we er alles mee doen wat we willen?” vroeg Markus.

Ja zeker, jongen, maar vergeet niet dat het een heleboel geld is.”

„Dat doe ik ook niet, Pa. Tien dollar is het verschil tussen Lady en Boy . . . .”

„Ach, neel!” riep Lucie uit en sloeg toen haar hand voor haar mond, toen ze bedacht hoe erg graag Markus dat zwarte paard wilde hebben.

„Bedoel je dat je Lady voor Boy zou willen ruilen en het prijsverschil met je eigen geld wilt betalen?”

„Ik-ik, jawel, daar dacht ik juist aan”, stotterde Markus.

„Wat mankeert er dan aan Lady, Markus? Het lijkt me zo'n lieve kleine merrie toe.”

„Is ze ook”, haastte Markus zich te zeggen. Ik veronderstel dat Boy geen zier beter is dan Lady, maar hij is — nou ja hij is zwart en hij is precies wat ik altijd heb willen hebben.”

De volgende morgen, toen het voor Markus tijd werd Lady te zadelen en met haar weg te rijden, liep Lucie hard naar de oever van de

rivier toe en ging op een groot houtblok zitten. Ze kon het eenvoudig niet aanzien hoe Lady werd weggereden van de mensen waar ze zoveel van hield.

Het middagmaal was al afgelopen toen Markus terugkwam. Lucie, die geen hapje eten naar binnen had kunnen krijgen was bezig haar moeder bij de afwas te helpen, toen ze het hek hoorde knarsen.

„Daar is Markus“, zei meneer Kramer.

„Die jongen zal wel blij zijn“, zei mevrouw Kramer, terwijl ze naar de deur ging, „maar ik ben al net als Lucie, het speet me geducht die kleine merrie te zien weggaan.“

Ze bleef een ogenblikje in de deuropening staan en zei toen geschrokken: „Markus zit op Lady. Hij heeft haar weer mee teruggebracht.“

„Dan zal het zwarte paard wel verkocht zijn“, zei meneer Kramer. „Ik ga even naar de schuur toe om te zien wat ik doen kan om Markus' teleurstelling wat te verlichten.“

Lucie volgde haar vader naar de schuur. Het speet haar zo voor Markus, dat ze wel zou willen huilen, maar ze was ook zo blij dat ze Lady nu terug had, dat ze ook wel had willen juichen van vreugde.

Toen ze de schuur bereikten, was Markus daar bezig Lady af te zadelen.

„Heb je meneer Prescott thuis getroffen, jongen?“ vroeg meneer Kramer.

„Jawel, Pa.“

„Was dat zwarte paard al verkocht?“

„Nee, Pa.“

„Wilde meneer Prescott dan geen zaken met je doen?“

„Jawel, Pa, heel graag zelfs.“

Markus keek van zijn vader naar Lucie en zag de verbijsterde uitdrukking op hun beider gezicht.

„Meneer Prescott wilde de ruil heel graag doen; hij zei, dat hij wist dat ik altijd dat zwarte paard had willen hebben en dat hij blij was dat ik het nu kon krijgen. We gingen naar het erf en hij hielp me Lady af te zadelen en Boy te zadelen. Ik — ik dacht, dat ik verschrikkelijk blij zou zijn als ik eenmaal op Boy zat en wist dat hij nu mijn eigen paard was — maar ik was helemaal niet blij!“

Boy en ik gingen dus op pad en toen hoorde ik gehinnik; ik keek om en daar stond Lady bij de heining naar me te kijken met haar oren zo hoog opgestoken als ze maar kon. Ze hinnikte al maar door en scheen me te vragen waarom ik zonder haar wegging. En och, dat beestje keek zo verdrietig! Opeens leek Boy mijn eigen paard niet meer. Ik wilde hem niet hebben, maar Lady wel, want ik besepte plotseling dat zij mijn eigen paard is, ook al is ze dan niet zwart.“

Lucie's hart vloeiende over van blijdschap. Ze strekte haar hand uit om Lady's neus te strelen.

„En was meneer Prescott wel zo vriendelijk om je die paarden nog eens te laten omruilen?“

„Ja, Pa. Hij lachte en gaf me meteen mijn goudstuk terug. Hij zei, dat het mooi was als iemand die wist dat hij een fout had gemaakt, daar eerlijk voor uit wilde komen en de zaak dan weer in orde bracht.“

„Maar een iegelijk zal om zijn ongerechtigheid sterven; een ieder mens, die de onrijpe druiven eet, zijn tan- den zullen stomp worden.“ (Jeremia 31:29-30).

Het bedroefde hart kan enige troost vinden door te denken aan het eerste gezin in de Bijbel. Terwijl zij oprecht trachtten gehoorzaam te zijn overeenkomstig hun kennis van goed en kwaad, probeerden gelovige ouders hun kinderen te onderwijzen. De ene zoon begreep het en bood de Heer een aannemelijke offerande aan. Een andere zoon begreep het niet of wilde het niet begrijpen. Hem en zijn offerande nam de Heer niet aan. Zo ernstig was zijn gebrek aan begrip en zijn reactie, dat hij opstond tegen zijn broer en hem doodde.

En hoe ging het met het eerste gezin in het Boek van Mormon? Door dezelfde vader en moeder in hetzelfde huisgezin opgevoed, hadden sommige van de broeders God lief en volgden de raadgevingen van hun ouders. Zij waren trouw aan hun erfeel en hun talenten. Andere zoons gingen een tegengestelde weg. Zij waren eigenzinnig en opstandig en luisterden niet naar de lessen en dringende smeekbeden van hun vader en moeder en wilden hun voorbeeld niet volgen. Herhaaldelijk volgden zij hun eigen weerspannige wil tot groot verdriet van hun ouders en tot hun eigen uiteindelijke ondergang.

Indien er nog verdere bewijzen nodig mochten zijn voor de grote mate van verspreiding van het probleem en het diepe medegevoel van de Vader voor hen, die daaronder te lijden hebben, zie dan naar een ander gezin, waarin één uitverkoren zoon nederig de raad en het plan van zijn vader accepteerde en dat plan overeenkomstig de wens van zijn vader uitvoerde; terwijl een andere zoon, die ook een autoriteit was in het koninkrijk van zijn vader, zijn eigen weerspannige wil en arrogante opvattingen volgde, tegen zijn vader en diens instructies in opstand kwam en daarmee niet tevreden, een derde gedeelte van zijn broers en zusters overhaalde om samen met hem tegen hun vader in opstand te komen en hem te volgen tot hun eigen hartzeer enverdriet.

Welke uitleg men ook aan Ezechiël's woorden wil geven, er is in ieder geval deze opwekking in besloten tot allen in wier gezinnen vrede en vreugde heersen over hun kinderen: weest nederig. Heb medelijden en deernis met hen, die het ongeluk hebben van een verdoold kind te bezitten en bid voor hen. Dank God, wees op uw hoede en wees nederig.

Tot hen die getroffen zijn door het leed van een kind te hebben dat averechts reageert op ouderlijke vermaningen en door hen gegeven voorbeelden, weest getroost. God heeft begrip er voor. Hij weet wat het wil zeggen een opstandige zoon en weerspannige kinderen te hebben. Vele anderen begrijpen het.

Laat het nogmaals gezegd wezen, dat het niet de bedoeling is de belangrijkheid te kleineren van al het mogelijke te doen om onze kinderen te leiden, hen te onderwijzen en tot gehoorzaamheid te inspireren. Wij kunnen, indien wij daarin te kort schieten, op tragische wijze hun leven beïnvloeden. Maar er moet ook deelneming en achting zijn bij het erkennen van het beginsel van de vrije

wil bij verantwoordelijke mensen en hun verantwoordelijkheid voor de keuzen die zij maken.

God wil, dat wij verantwoordelijkheid aanvaarden voor onze individuele beslissingen; God behandelt ieder mens naar zijn eigen karakter. Hij heeft ons door Ezechiël geleerd niet alleen dat ieder mens op zichzelf moet staan en zich voor zijn eigen beslissingen moet verantwoorden, maar ook dat God wil dat allen zich tot Hem zullen wenden en zullen leven, daar Hij geen genoegens schept in het lijden van zijn kinderen voor hun zonden.

In een recent tijdschriftartikel komt het volgende citaat voor: „Op de laatste zes dagen van het Joodse Paasfeest zeggen de Joden een speciaal gebed — het halve Hallel. Volgens de overleveringen zou, toen de Egyptenaren bij de achtervolging der Joden in de Rode Zee verdronken, de Heer Zijn engelen hebben verhoeden van het zingen van Zijn lof, door hen te vermanen ‚Hoe kunt gij hymnen zingen, terwijl Mijn schepselen in de zee verdrinken?‘“.

God help ons nederig te zijn indien wij gezegend zijn met kinderen die de weg volgen die hun gewezen is. God help ons vriendelijk te zijn en medelijdend te hebben met anderen die niet zulk een gunstige ervaring hebben. God help uitverkoren ouders, die werkelijk moeite hebben gedaan, maar hartzeer hebben ondervonden, om Zijn liefde en Zijn warme gevoelens en Zijn begrijpend hart te leren kennen. In de naam van Jezus Christus. Amen.

De Heer kan op Don rekenen

Bij alle drukte en opwinding die er in de lucht hing, was het moeilijk zich voor te stellen, dat het alleen maar de jongens uit de buurt waren, die hun avondpartijtje voetbal speelden. Maar het begon nu donker te worden en zij maakten zich klaar om weg te gaan na het laatste winnende doelpunt van Don. Terwijl zij hun trui aantrokken, verdrongen zij zich om hem heen en verlieten, gezellig pratend het terrein.

Zij kwamen het eerst bij het huis van Don en terwijl de „tot straks” groeten werden gewisseld, ging Don naar binnen. Zijn vader was aan de telefoon om de huisonderwijzers in zijn quorum van ouderlingen op te bellen voor het maken van afspraken voor de resultaatsbespreking. Don kon zijn moeder in de keuken bezig horen. Toen hij dicht bij haar kwam, draaide zij zich om, glimlachte en zei: „Hallo Don. Toen je weg was, heeft broeder White, de secretaris van de wijk, opgebeld en gezegd, dat de bisschop zou willen dat je morgenavond om zeven uur op zijn kantoor komt. Je vader en ik komen ook.”

Don schrok een beetje en vroeg: „Heeft broeder White gezegd waar het over ging?”

Zijn vader was ondertussen klaar met telefoneren en had het laatste deel van het gesprek gehoord. Hij antwoordde: „Nee, broeder White heeft dat niet gezegd, maar het is mogelijk, dat de Heer een of andere verantwoordelijke taak heeft, die je moet vervullen.”

Don keek zijn vader even aan en ging toen naar zijn kamer terwijl vele gedachten in zijn hoofd opkwamen.

De gedachten aan het voorafgaande voetbalspel en zijn laatste winnende doelpunt, die hem enige minuten eerder hadden bezig gehouden, had hij zich uit het hoofd gezet en hij begon nu na te denken over een paar van de dingen die voor hem van meer belang waren dan wat ook. Toen hij dacht over het gesprek bij de bisschop, herinnerde hij zich de tijd van iets meer dan een jaar geleden toen hij bij de bisschop was geweest voor een onderhoud in verband met zijn wens om de verantwoordelijkheid van het Aäronische Priesterschap op zich te nemen. Voor hem was dat de grootste gebeurtenis uit zijn leven geweest. Zijn vader en moeder hadden talrijke malen met hem over de zegeningen en verantwoordelijkheden van het Priesterschap gesproken. Don herinnerde zich wat zijn vader hem had gezegd toen zij na hun eerste vergadering van de priesterschap samen naar huis waren gewandeld. Hij had gezegd: „Don, ik zou niet weten hoe een vader trotser op een zoon zou kunnen zijn dan ik vandaag op jou ben. Je bent een drager van het priesterschap van God. Vergeet dat nooit, waar je ook bent of wat je ook doet.”

Toen Don over de woorden van zijn vader nadacht, kwamen hem de tranen in de ogen, evenals zij dat die dag hadden gedaan. Hij hield van zijn vader en probeerde te leven overeenkomstig zijn raadgevingen. Hij was er altijd

trots op geweest, dat hij een drager van het priesterschap was.

Nadat Don die avond gebeden had, lag hij in bed terwijl hem soortgelijke gedachten door het hoofd gingen.

De volgende avond reden Don en zijn ouders naar de kerk. Zij gingen het gebouw in en gingen op stoelen voor de gesloten deur van het kantoor van de bisschop zitten. Een paar minuten later kwam bisschop Walker uit zijn kantoor naar buiten. Hij begroette de ouders van Don en gaf daarna Don de hand en vroeg hem binnen te komen. Tot de ouders van Don zei hij, dat zij over een paar minuten zouden worden gevraagd bij hem binnen te komen.

Toen Don binnenkwam, werd hij begroet door de raadgevers van de bisschop.

GEDURENDE DE VOLGENDE PAAR MINUTEN ONDERVROEG BISCHOP WALKER DON IN VERBAND MET ZIJN PERSOONLIJKE WAARDIGHEID EN ZIJN LIEFDE VOOR DE HEER. TOEN DE BISCHOP OVERTUIGD WAS VAN DON'S VOLLEDIGE GESCHIKTHEID ZEI HIJ: „Don, wij hebben je verzocht vanavond hier te komen om je te roepen voor een werk, dat de Heer wil, dat je zult doen”.

Don voelde zich ontroerd toen hij dat hoorde. „Bisschop”, zei hij, „ik ben bereid alles te doen wat de Heer wil, dat ik doe.”

De bisschop glimlachte tegen zijn raadgevers, wendde zich tot Don en zei: „Wij waren er zeker van, dat je op zo'n manier zou reageren. En Don, het ambt, waartoe wij ons geïnspireerd voelen je te roepen, is de grootste verantwoordelijkheid die aan een jongeman van jouw leeftijd kan worden opgedragen.”

Don die de ernst in de toon van de bisschop aanvoelde, keek hem in gespannen verwachting aan.

„Don, de Heer wil, dat je zult presideren over het quorum van diakenen in onze wijk. Maar laat ik je, voordat je op deze roep antwoordt, eerst vertellen hoe belangrijk en van vitaal belang de positie van president van een quorum van diakenen is.” De bisschop nam de Leer en Verbonden op, sloeg deze open bij afdeling 107, vers 85 en las langzaam voor: „En verder, voorwaar zeg Ik u: de plicht van een president over het ambt van diakenen is om over twaalf diakenen te presideren, in raadsvergadering met hen bijeen te komen, hun hun plicht te onderwijzen en elkander te stichten, zoals de verbonden dit aangeven.” „Jouw plicht als een president van een quorum van diakenen, Don, zou dus zijn precies wat de Heer gezegd heeft — om met de leden van je quorum in raadsvergadering bijeen te komen en hen te onderwijzen.”

Bisschop Walker pauseerde even en zei toen: „Don, ik geloof niet dat je werkelijk begrijpt welk een grote verantwoordelijkheid de Heer hiermee aan een jongen van dertien jaar geeft. Misschien helpt het iets om je dat te doen begrijpen wanneer ik de verantwoordelijkheden van een president van een quorum van diakenen vergelijk met de verantwoordelijkheden die je vader heeft als president van het quorum van ouderlingen. De Heer zegt in de Leer en Verbonden het volgende over de verantwoordelijkheden van een president van een quorum van ouderlingen: „ . . . is het de plicht van de president over het ambt van ouderling om over zes en negentig ouderlingen te presideren, met hen in raadsvergadering bijeen te komen, en

hen overeenkomstig de verbonden te onderwijzen.” (Leer en Verbonden 107:89). „Je ziet dus”, ging bisschop Walker verder, „dat de president van het quorum van diakenen dezelfde verantwoordelijkheden voor zijn quorum heeft als je vader voor het quorum van ouderlingen.”

Bisschop Walker wendde zich tot zijn tweede raadgever en zei: „Broeder Hanks, zoudt u, aangezien u rechtstreeks betrokken bent bij het quorum van diakenen, Don een paar van de speciale dingen willen vertellen die de Heer van een president van dat quorum verwacht?”

„Wel Don”, begon broeder Hanks, „de speciale verantwoordelijkheden die aan dat ambt zijn verbonden, worden vermeld in het lesboek, dat aan iedere quorumpresident wordt uitgereikt. Ik zal er een paar van noemen. Jij, met je raadgevers, hebt te presideren over alle wekelijkse vergaderingen van het quorum. Je moet de zieke en niet-actieve leden van het quorum bezoeken. Je zult met je adviseur als een presidentschap besprekingen hebben en plannen maken voor je activiteiten, opdrachten vaststellen en de rapporten over iedere jongen nagaan. Het quorum presidentschap moet ook een onderhoud hebben met iedere nieuw geordende diaken en hem de verantwoordelijkheden en de gelegenheden voor het uitoefenen van het priesterschap dat een diaken heeft, uiteenzetten en hem vragen de verplichting op zich te nemen om die taak te doen en de normen van de Kerk in acht te nemen, nadat deze met hem zijn besproken. Don, er zijn nog vele andere verantwoordelijkheden die de president moet nakomen en indien je deze benoeming accepteert, zult je ze wel met aandacht in dit lesboek willen bestuderen.”

Bisschop Walker glimlachte en zei: „Don, kan de Heer op je rekenen om deze verantwoordelijkheden als president van ons quorum van diakenen te vervullen?”

Don antwoordde zelfverzekerd: „Ja, bisschop, ik zal deze benoeming accepteren en ik zal alles doen wat de Heer verwacht.”

„Dat is prachtig, Don”, zei de bisschop. „Zou je nu je ouders willen verzoeken binnen te komen?”

Het bisschop stond op toen de ouders van Don binnen kwamen en bisschop Walker zei: „Don heeft een oproep om president te worden van ons quorum van diakenen geaccepteerd en hij heeft beloofd aan alle verwachtingen die de Heer van dit ambt heeft te zullen voldoen. Wij zullen met Don overleggen omtrent de vraag wie hij zou willen aangewezen zien om met hem te dienen en wij zouden graag willen dat u als zijn ouders hem hierbij ondersteunt en aanmoedigt in deze belangrijke taak die een jongeman kan ten deel vallen.”

Don voelde de arm van zijn vader op zijn schouders en zijn moeder legde haar hand op de zijne. Zijn ouders gaven de bisschop de verzekering dat zij hem zouden steunen en bemoedigen en verlieten daarna het kantoor.

Don voelde als nooit tevoren dat het Aäronische Priesterschap inderdaad het grootste bewijs van vertrouwen was dat een jongeman van zijn leeftijd ten deel kan vallen en hij was vastbesloten dat begrip aan iedere jongen in zijn quorum van diakenen bij te brengen.

Orchideeën in de keuken

DOOR ELSIE SIM HANSEN

En onweersbui kwam opzetten en de bliksem lichte langs de hemel toen ik uit het raam van de voorkamer keek. Het zal waarschijnlijk elk ogenblik kunnen gaan regenen, dacht ik, terwijl ik een hoofddoekje om mijn hoofd knoopte om eventjes de straat over te steken naar het huis van mijn buurvrouw om er een kopje poedersuiker te lenen.

Toen ik in de keuken van Bertie kwam en om de suiker vroeg, bemerkte ik dat ze aan het strijken was en dat ze een beeldige witte orchidee op de schouder van haar werkjurk had.

„Het lijkt wel of je iets aan het vieren bent”, zei ik glimlachend, terwijl ik met mijn hoofd in de richting van de orchidee wees. Het gezicht van Bertie kreeg een lichte kleur en ze lachte toen ze zei: „Ik geloof dat je inderdaad wel kunt zeggen dat ik iets aan het vieren ben. Hoewel ik niet echt ergens naar toe ga vandaag. Randel en ik hebben gisteren onze huwelijksdag gevierd.

„Het is een prachtige orchidee, ik geloof niet dat ik ooit een witte orchidee gezien heb die zo groot was”, antwoordde ik.

„Ik vind dat hij volmaakt is”, riep Bertie uit. „Daarom vond ik het geen leuk idee om hem in een doos in de koelkast te bewaren waar ik hem niet kan zien of van zijn schoonheid kan genieten. Natuurlijk beseft ik dat hij niet lang goed zal blijven door hem elke dag een poosje te dragen, maar wat heb ik eraan als hij in de donkere koelkast ligt? Ik vind het fijn om er zoveel mogelijk vreugde en plezier van te hebben.”

Ik zweeg een ogenblik om aan het idee te wennen. Bertie wierp me een snelle blik toe toen ze zei: „Ik weet zeker dat andere mensen waarschijnlijk ook bloemen in huis hebben gedragen, maar ik zou niet op het idee gekomen zijn als ik niet mijn moeder geholpen had grootmoeders spullen te verzorgen toen ze ongeveer een jaar geleden overleed.”

„Is het idee een geheim?” vroeg ik „en wat heeft het te maken met dragen van een corsage in huis?”

„Grootmoeders huis zat vol met mooie geschenken die de mensen haar hadden gegeven, met inbegrip van een cederhouten kist die tot de rand toe gevuld was met geborduurde kussenslopen, afroogdoeken, tafellakens en vele ander dingen. Alles was geel van ouderdom. Moeder zei dat ze grootmoeder vele keren gevraagd had waarom ze deze dingen niet gebruikte en grootmoeder antwoordde altijd dat het haar bedoeling was om het te gebruiken als er zich een of andere speciale gelegenheid zou voordoen, het enige was dat deze gelegenheid zich nooit voordeed. Beantwoord dit je vragen?”

Een schuldig gevoel bekreep me toen ik aan al de geschenken dacht die ik opgeborgen had, dus zei ik verdedigend, „Niet helemaal, want ik denk dat het een goed idee is om wat mooi linnengoed op te bergen voor speciale gelegenheden.”

„Dat denk ik ook”, zei Bertie, maar niet zoals grootmoeder het deed. Denk alleen maar aan de tijd en de moeite die vrienden en familieleden zich getroost hebben om deze beeldige geschenken die ze haar gegeven hebben te maken. Nu is ze heengegaan en ze heeft zichzelf geen gelegenheid gegund ervan te genieten.”

„Misschien genoot ze er al van bij de gedachte dat ze deze dingen had” opperde ik.

Bertie keek me een ogenblik twijfelend aan en zei toen: „de schriftuur zegt ons: Want wat baat het een mens, indien hem een gift wordt geschonken, en hij ontvangt de gift niet?”

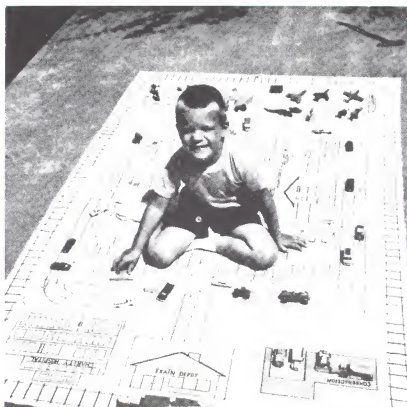
„Grootmoeder heeft klaarblijkelijk nooit geleerd hoe ze haar geschenken moest ontvangen. Randel en ik hebben besloten dat wij nu, vandaag, terwijl het nog mogelijk is, zo veel mogelijk te genieten van de vreugde en het geluk die onze geschenken ons geven.

„Ik ben blij dat ik vandaag even binnen gewipt ben, Bertie, ik beseft nu dat het voor mijn gezin en mij tijd wordt om van onze eigen orchideeën te gaan genieten.”

SPEELGOED

WAAR HIJ VAN HOUDEN ZAL

JUNE F. KRAMBULE

Vele plezierige uren werden door Mevrouw Ivans Anderson uit Shelley, Idaho, gecreëerd en aan Michael Anderson haar kleinzoon gegeven in de vorm van een goedkoop Kerstcadeautje dat lang meegaat, een cadeautje dat zijn fantasie zal prikkelen zolang als kleine jongetjes van auto's en vliegtuigen houden. Het is een "speelgoedstad" — een soort toverstad — nu net iets voor regenachtige dagen of voor momenten dat kinderen niet vuil mogen worden.

Dit speelgoed wordt van een stuk zeildoek gemaakt (we stellen voor ongeveer 1.20 x 1.80 m). Er stond een stad op afgebeeld, die alle gebouwen waarmee Michael bekend is, bevatte, inclusief een treinstation, school, kerk, hotel, ziekenhuis en een winkel. Om de stad nog groter te maken, kan men er nog een constructiewerkplaats voor vrachtauto's en kranen bijmaken, een diergaarde, een boerderij en een klein vliegveld om de kleine miniatuurvliegtuigjes te bergen, die zoomen en ronken in de handen van de kleine jongens.

Langs de buitenkant van de modelstad lopen treinrails, die net zo als alle andere ontwerpen van gebouwen en straten met de op het ogenblik zo veel gebruikte viltstift getekend zijn.

Een doos modeltreinen, dieren voor de diergaarden en een verscheidenheid aan auto's inc. zieken- en vrachtauto's horen bij het ontwerp en verschaffen uren fantasierijk spelen. De aan de lanen gelegen huizen hebben garages om de miniatuurautootjes in te bergen. Deze garages bestaan uit katoenen zakjes, die aan de zijanten geplooid zijn en waarin mollige vuistjes kleine autootjes kunnen laten glijden.

Det met een viltstift uitgetekende huizen en gebouwen kunnen licht gekleurd worden met kleuroplotoden.

Hebt u zo'n kleintje dat fantasie heeft? Waarom dan geen speelgoedstad getekend en hem urenlang binnenshuis laten doorbrengen met het rijden naar de Zondagschool, het afleveren van melk, het haastig brengen van patiënten naar het ziekenhuis, het laden van vliegtuigen of het rijden naar de boerderij. Het cadeau is interessant om te maken, gemakkelijk te verzenden en samengevouwen op te bergen. Allemaal dingen die voor volwassenen aantrekkelijk zijn — en veel plezier aan een kind verschaffen.

Voor **de JEUGD** van de Kerk *

Wij behoren allemaal het verlangen te hebben — en te werken aan de verwezenlijking ervan — dat onze tocht door dit leven enige sporen zal achterlaten ten teken dat wij deze weg bewandeld hebben. Het levenspad van de mens kan achterhaald worden door het licht dat hij achter zich laat, zelfs nadat hij de hoek is omgegaan, zoals dit vroeger bij de man die op straat de lichten aanstak gebeurde. Iedere handeling is een richtingwijzer die de wereld vertelt welke richting wij opgegaan zijn.

President Hugh B. Brown.

Met vertrouwen in God

DOOR LOYE WRIGHT

„... ik vertrouw op God, ik zal niet vrezen;
wat zoude mij vlees doen?“ (Psalm 56:5).

Wat was u aan het doen in de namiddag van 10 Juni 1963? Misschien kunt u het zich niet meer herinneren. Maar Ron Clark herinnert het zich wel. Beter gezegd, hij zal het nooit vergeten. Hij zat klem op de bodem van een wadi in de woestijn onder een vrachtwagen van twee ton die voor veevoer gebruikt werd. Naast hem lagen verschillende van zijn beste vrienden — dood. Om hem heen de bloederige ravage — het resultaat van de grote vrachtwagen die met de kostbare last van 45 mensen achteruit van de klip te pletter viel. Nu waren er 12 van deze 45 dood. Twintig anderen waren gewond. Ron zelf zat gevangen dicht bij het voorste gedeelte waar de wagen het zwaarst was. Zijn kaak was ernstig uit het lid geschoten toen de vrachtwagen verongelukte en zijn linker been was onder de vrachtwagen verbrijzeld.

Zo gauw hij zijn armen en zijn rechter been kon loswerken zette Ron, temidden van al het gehuil en geschreeuw van de gewonde passagiers, zelf zijn kaak zo goed als hij kon. De OOV-superintendent die niet gewond was en die de groep padvindders begeleid had en voor wie deze reis een extra activiteit geweest had moeten zijn, deed zijn ronde en nam de omvang van de schade op. Toen hij Ron bereikte vroeg hij hem hoe erg hij gewond was. De jongeman wendde zijn hoofd achterwaarts.

„Charlie“, zei hij met trillende stem, „ik denk dat ik mijn been kwijt ben“. Hij kon geen sprankje leven in zijn linkerbeen voelen en verschrikkelijke toekomstbeelden flitsten door zijn hoofd. Maar het was Ron die ondanks de pijn en zorgen de anderen bleef opbeuren: „Het komt allemaal goed. Ze halen ons hier gauw uit.“

Ron was de laatste die van onder het wrak werd uitgehaald. Spoedig nadat hij naar het Panguith Hospitaal was gebracht, kwam zijn familie uit Provo aan.

„Het gaat best met mij, moeder”, had hij gezegd.

Deze 16-jarige verkenner legde een opmerkelijke mood aan de dag. En een paar dagen later werd er een beroep op hem gedaan om misschien zelfs van een nog grotere mood blijk te geven.

Hij werd naar huis gestuurd, waar hij door een rietje gevoerd moest worden omdat hij zijn hevig gezwollen kaak niet kon bewegen. Hij kon nauwelijks spreken. Hij kon niet zingen. Voor Ron was dit iets heel ernstigs. Gedurende zijn hele leven had hij heel veel schoonheid en vreugde gebracht in het leven van hen die zijn onnavolgbare stem gehoord hadden. Toen hij net 12 jaar was raakte hij het hart van de mensen die op de Algemene Conferentie kwamen door zijn vertolking van de liederen: „Listen, Dear Teacher” en „When He Comes Again”. Slechts een jaar geleden had hij in het koor op de ringconferentie gezongen. Toen hadden zijn vrienden met hem gezongen — dezelfde vrienden die geholpen hadden de reis naar Zuid Utah te organiseren.

Hij herinnerde zich hoe gelukkig ze allemaal geweest waren: Randy Miller, Lynn Merrell, Gary Christensen, Gary Rasmussen, Joe Erikson en Cordon Grow — allemaal goede vrienden. Dat waren gelukkige dagen. Nu kwam Gordons begrafenis en de volgende dag de gezamenlijke begrafenis van 5 van zijn beste vrienden. Ron kon zich met behulp van zijn krukken slechts een beetje voortbewegen toen de ringpresident, Ben E. Lewis, een beroep op hem deed.

„Ron”, had hij gezegd, „de gezinnen van de overledenen zouden je graag horen zingen op de begrafenis.” Hoe zou dat mogelijk zijn? Zijn kaak was te erg gezwollen om het te kunnen bewegen. En daarbij dit waren zeer bijzondere jongens.

„Je kunt het doen”, beloofde President Lewis, „als je er voor zou bidden en als je het werkelijk graag zou willen.” Hij wilde wel graag. De volgende dagen waren gevuld met gebed. Hij wist dat alleen de Heer hem kon helpen deze ongelooflijke taak te volbrengen.

Op de ochtend van de begrafenis kon hij niet eten; de kaak was stijf en hij sprak door gesloten tanden. Van te voren oefenen werd een fiasco. Met deze op elkaar geklemde tanden kon hij geen resonantie en volume krijgen. Maar hij had zijn woord gegeven.

Hij bleef de hele tijd oprecht bidden totdat hij naast zijn broer Bob in het koor op het podium van de oude tabernakel in Provo zat.

Toen kwam er plotseling, een paar minuten voordat hij moest zingen, een overweldigend rustig gevoel over hem en Ron keerde zich naar zijn broer. „Ik kan mijn kaak bewegen”, fluisterde hij, „het doet geen pijn.”

Hij pakte zijn krukken op en strompelde naar het orgel en met een flauwe glimlach knikte hij naar Byron Jensen, de organist. De jonge verkenner stond recht op en keek neer op de met bloemen bedekte kisten die de lichamen van vijf van zijn vrienden bevatten, waarmee hij praktisch zijn hele leven mee opgetrokken was. Hoe kon hij zingen?

Zijn stem rees mooi en zuiver omhoog, „May the good Lord bless and keep you . . .”. De zekere heldere noten vulde de tabernakel en stegen op een zomerbriesje ten hemel. „Fill your dreams with sweet tomorrows, wat er ook gebeurd is”, de melodie klonk vast tot op dit laatste gedeelte maar toen . . . kon hij niet verder. Hij wifelde en fluisterde „till we meet again.” (Tekst en muziek van Meredith Willson).

Tranen rolde over de wangen van de 1500 snikkende mensen die in de taberakel waren vergaderd — tranen die niet alleen voor de 5 jongens die waren heengegaan, werden gestort, maar ook voor de mood van de jonge verkenner met zijn opgezwollen kaak.

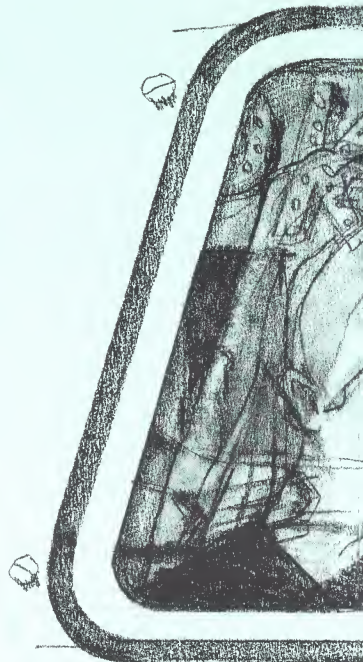
Wat de kaak betreft die was weer stijf direct nadat het lied was gezongen en weken gingen er voorbij voordat Ron zijn mond weer kon openen.

Niemand kan Ron vertellen dat er geen wonderen gebeuren. Na deze tijd heeft hij ook een paar goede roepingen gehad, maar nu is de droom van zijn leven in vervulling gegaan — namelijk een zending in het oosten van de Verenigde Staten. Maar wonderen komen niet vanzelf. Ze komen door waar geloof, oprecht gebed en veel persoonlijke moeite. In dit geval werden deze dingen volop verschaft door een erg sterke jongeman.

Verblind

DOOR SUZANNE EYESTONE

Jolene trok haar vest om haar schouders en keek de straat in om te zien of de bus al kwam. In de avondschemer kon ze de kleine rode lichtjes zien die zich moeizaam door het verkeer begaven.

„Gauw, gauw, gauw”, mompelde ze in zichzelf. Ze vond het afschuwelijk om bij de bushalte te staan waar alle mensen haar aanstaarden. Ze vond het toch al afschuwelijk om in de bus te zitten, maar ze vond het nog erger om daar te staan.

Het gesuis van de lucht van de remmen en de zware geur van de dieselmotor omhulden haar al gauw in blauwe benzinewolkjes. Op hetzelfde moment dat ze haar beursje gepakt had, vouwde de deur zich zachtjes open en de bestuurder keek haar aan terwijl ze gejaagd van de stoeprand kwam.

Jolene legde het geld neer en wilde net gaan zitten toen een opvallend gelach haar deed schrikken. Twee jongens gleden over de bank achterin, botsten tegen elkaar aan en lachten uitgelaten.

„Oh neen”, zuchtte ze en een pijnlijke rode blos bestreek haar voorhoofd en wangen.

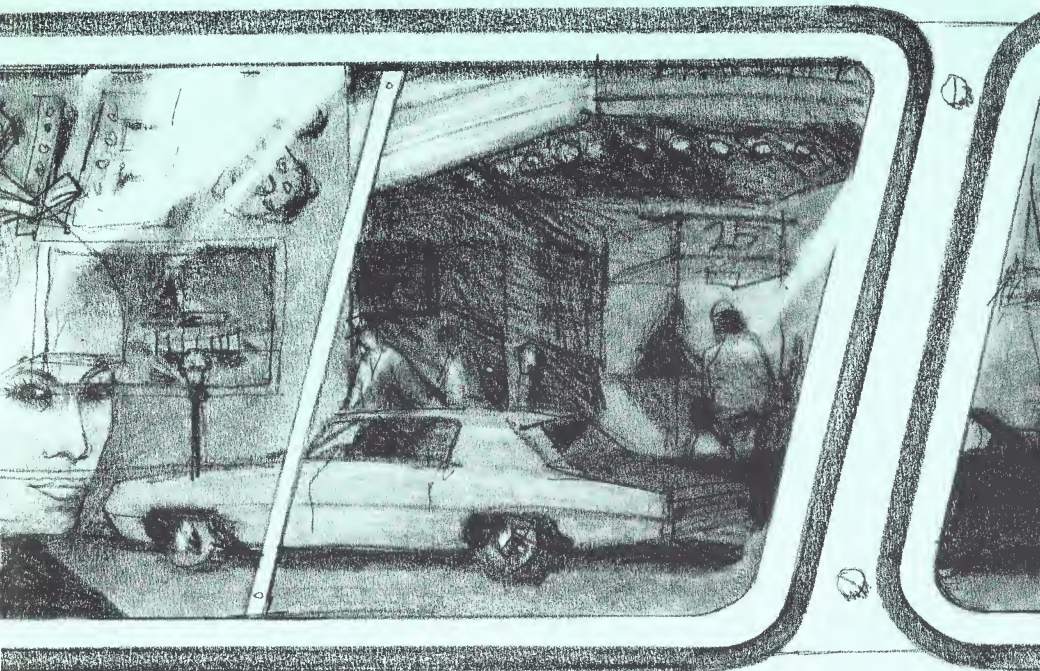
„Daniel Todd! Oh nee! Ik zie er zo vreselijk uit. Oh, waarom nu juist vandaag!” Ze dook vlug met haar hoofd naar beneden en glipte op een lege plaats. Ze hield haar hoofd gebogen en streek over haar haar dat de kleur had van afwaswater, trok het naar voren en drukte het naar achteren en trok het tenslotte weer naar voren.

De jongens stoeiden door, botsten tegen elkaar en kietelden elkaar, stikten haast van het lachen. Bij iedere uithaal kromp Jolene op haar plaats ineen.

Een magere man van middelbare leeftijd liep op de tast met onzekere passen op het middenpad, met zijn handen de metalen stangen van de plaatsen aantikkend. Bij bereikte de bestuurder en glimlachte.

„Is dit de Froststraat?”

„Ja, meneer Durlany”, de bestuurder aarzelde een moment en vervolgde toen, „het is mij een raadsel hoe u weet bij welke straat we zijn”.

„Kijk, Karel, je ziet niet alleen met je ogen.“ De blinde lachte en stapte voorzichtig van de treden.

Buiten gleed de zon, die op een zachte ring van brandend brons leek, achter de bergen met witte kruinen.

Toen Jolene opkeek om uit het raam te kijken zeg ze alleen maar haar eigen gezicht teruggekaatst in golvende lijnen. Ze staarde er een ogenblik naar en volgde de omtrek van haar neus en ogen, bleef staan bij de blosjes en de stoppelige dikke wimpers. „Oh, ik wou dat ik mooi was, lieve God“, pleitte ze zacht, „ik zou er alles, alles voor willen geven. Alstublieft, maak me mooi, oh, alstublieft.“

Ze ving de bewegingen van de jongens in de ruit op en wist dat ze naar haar wezen. „Ze vertellen elkaar waarschijnlijk hoe lelijk ik er uit zie.“ Jolene realiseerde zich dat ze er de volgende halte uit moest en reikte verlegen naar de zoemer. Hij belde hard toen ze aan het koord trok en ze deinsde terug.

Toen ze eenmaal de bus uit was trok ze haar vest dicht om haar middel en dook in elkaar en verborg haar gezicht achter de wollige zachtheid van het vest.

„Oh, ik ben zo lelijk zo verschrikkelijk lelijk! Geen wonder dat niemand van mij houdt, ik heb zelfs een hekel aan mezelf.“

Ze kroop nog dicht in haar vest en haaste zich de duisternis in. De jongens in de bus waren opeens vreemd rustig terwijl ze het verdwijnend figuurtje op de stoep nakeken.

„Zeg, Daniel wie was dat?“ Het lijkt wel of je haar kent?“ „Ach, een of ander meisje uit mijn klas.“

„Ze ziet er lief uit, vind je niet.“

„Och ja, dat is nu de moeilijkheid — ze denkt alleen maar aan zichzelf. Ze is gewoon verwaand.“

De bus werkte zich met zijn heldere rood gloeiende achterlichtjes door de straat, toen draaide hij de hoek om en verdween uit het gezicht.

● "Wilford! Mary Jane! Laat dat onmiddellijk alsjeblieft!"

Je zou toch denken, dat ze wel genoeg te doen had als huishoudster voor een gezin van vijf personen, ook zonder dat ze haar werk ieder ogenblik moest onderbreken om een ruzie bij te leggen.

Terwijl ze haar werk hervatte, spon Clarissa voort aan haar gedachten. Pas vijftien jaar en nu al verantwoordelijk voor het welzijn van een heel gezin! Altijd moest ze maar eten koken, wassen, verstellen of schoonmaken, totdat er geen tijd meer over was voor iets waar ze zelf nu eens echt plezier in had. Het leven had haar bedrogen, peinsde ze. Andere meisjes van haar leeftijd behoefden zich er geen zorgen over te maken, nog zolang met het meel toe te komen, totdat Papa John lang genoeg kon missen om de wagen te nemen en nog wat bij de molenaar te gaan halen of om de versleten overalls van Wilford telkens maar weer op te lappen, totdat er geld was om er wat bij te kopen. Dat was niet eerlijk!

Hoe besliste God wie er zou blijven leven en wie er moest sterven? Waarom moest van die vele mensen, die door de koorts waren getroffen, nu juist Mama heengaan? Mama, die altijd alles op rolletjes liet lopen, die met zoveel gemak al die kleine karweitjes had verricht, die niet zo moeilijk schenen totdat je het zelf allemaal moest doen.

Terwijl Clarissa verbeten haar werk deed, keek ze terloops even op om te zien hoe de morgenzon het dal met licht overgoot en de kleine pionierskolonie een schitterende glans verleende. De beek kabbelde haastig in de richting van de akkers, alsof het water verlangend was om de jonge groene scheutjes, die zich wiegelend een weg naar omhoog baanden, vlug een handje te gaan helpen. Papa en John waren bezig om de oude Nell voor de ploeg te spannen op de meest afgelegen akker, het laatste veld dat nog moest worden beplant. Mary Jane en Wilford waren nu tenminste een klein poosje zoet aan het spelen onder de bomen.

Enige maanden geleden zou dit vredige beeld haar nog met liefde tot het leven hebben vervuld. Voordat Mama was gestorven, had alles volmaakt in orde geschinen. Dromerig herinnerde ze zich die gelukkige dagen. Toen was er ook werk te doen geweest, maar Moeder was er bij geweest om alles te besturen.

De Johnsons waren hun naaste bureu geweest en Maggie was van haar leeftijd. Samen hadden ze het kinderland verkend, van poppenmoedertje spelen af tot en met de rol van 2 heldinnen, die in een Indiaanse hinderlaag waren gevallen. Hun vriendschap stond in volle bloei, toen ze hand in hand hun tienertijdperk binnenwandelden. Het terugdenken aan die goede tijden maakte, dat de lasten van het heden nog zwaarder op haar drukten dan tevoren. Maggie was nu daarginds in het oosten en stond dus niet bloot aan de ontberingen van het pioniersleven hier.

Clarissa werd uit haar dagdromen opgeschrikt door de nogal dwingende stem van Wilford: "Zusje, ik heb zo'n honger! Is het nog geen etenstijd?"

Een kleine huisvrouw

DOOR
BONNIE MUIRBROOK

Deze praktische vraag bracht haar meteen tot het besef, dat Papa en John ieder ogenblik van de akker thuis konden komen. Terwijl ze het middagmaal begon klaar te maken, smeulde haar wrok nog steeds.

Ze begroette haar vader en haar broer bijna koeltjes, terwijl ze zich wat opristen aan de wasbak op de veranda. Gedurende de gehele maaltijd was ze somber en slecht gehumeurd, hetgeen haar vaders kruis nog verzwaaarde. William Thomas vond het toch al moeilijk genoeg om zich te schikken in dit nieuwe leven zonder zijn vrouw en de plotseling zo teruggetrokken en geprikkelde houding van zijn oudste dochter baarde hem veel zorgen. Zolang Rachel dood was, had hij gevreesd, dat de verzwaaarde verantwoordelijkheid voor Clarissa te veel zou zijn en hij had getracht, haar taak zoveel mogelijk te verlichten.

Nu sprak Clarissa op bitse toon en liet hem weten, dat ze meer meel moest hebben als hij wilde, dat ze maaltijden bleef klaarmaken.

"John, span jij Nell maar voor de wagen en haal wat meel bij de molenaar."

"Moeten we dan niet ploegen?" vroeg John.

"Ik zal de greppels wel graven terwijl jij weg bent, en dan maken we het ploegen wel gedaan als je terug bent," antwoordde haar vader vermoed.

Een vlaag van schuld bewustzijn deed Clarissa haar gezicht afwenden. Het was immers hoog tijd, dat ze met ploegen klaar zouden komen en Papa had de hulp van John hard nodig. Zij kon zich nog wel even redden — maar och, wat kon het haar ook schelen! Tenslotte tobde toch niemand over háár moeilijkheden!

"Clarissa, denk eraan, de kleren van de kinderen in orde te maken, zodat ze morgen naar de kerk kunnen gaan."

"Jawel," dacht Clarissa, "ik doe immers niet wat ik wil, maar wat ik moet doen." Haar boosheid laaide weer op bij de gedachte aan al het werk dat haar nog te wachten

stond om de kinderen morgen netjes in de kleren te krij-gen. Terwijl ze er op aandrong, dat Mary Jane en Wilford de vaat zouden wassen, zette ze de strijkijzers op de kachel en streek Mary Jane's beste katoenen jurk. Daarna kwam de "andere" broek van Wilford, dan voor Papa en John elk een wit overhemd en tenslotte haar eigen veelgedragen japonnetje. Tegen de tijd dat ze daarmee klaar was, hadden Wilford en Mary Jane de vaat gedaan.

"Zusje, kom, laten we gaan bessen plukken," bedelde Wilford. "Hè ja, dan kun je voor vanavond een taart voor ons bakken," viel Mary Jane hem bij.

"Ik kan toch zo maar niet weglopen en al dit werk laten liggen! Trouwens, jullie hebt nog niet eens de tuin besproeid en je had beloofd dat je dat zou doen! Pak dus de emmers maar en vooruit ermee," antwoordde Clarissa vinnig.

Beteuterd namen de kinderen de emmers van de ha-ken bij de buitendeur en liepen terneer geslagen het huis uit.

"t Zal mij ook een zorg zijn!" dacht Clarissa driftig, "ik heb er immers geen tijd voor en bovendien moeten ze ook maar eens leren, dat het leven alleen uit hard werken bestaat."

Ze zette de strijkijzers weg om af te koelen, naaide de ontbrekende knoop aan John's overhemd en terwijl ze een aanval op de stopmand ondernam, verzonk ze steeds dieper in zelfbeklag.

Zo verstreek de middag; toen Clarissa gewaar begon te worden hoe laat het al was, liep ze vlug naar de buiten-deur en stak automatisch haar hand uit om de emmer te pakken. De lege haken schenen zich in haar hart te dringen, toen het tot haar doordrong hoe lang het al ge-leeden was, dat ze de stemmen van de kinderen voor het laatst had gehoord. In een ommezieantje had ze de zijkant van het huisje bereikt, waar ze de tuin overzag, die nog maar voor de helft was begoten. Ook de emmers waren weg. De schrik, die Clarissa op hetzelfde ogenblik om het hart sloeg, bedaarde bijna even plotseling weer, toen de stem van Mary Jane de stilte verbrak. "Zus! Zus!" Toen Clarissa zich omdraaide, kwam Mary Jane de hoek van het huis om. "Zeg, zus, waar is Wilford?"

Die vraag deed haar angst onmiddellijk weer boven komen. Luid bonsde haar hart in de stilte, terwijl ze trachtte haar stem te beheersen. Ze knielde naast haar zusje neer en probeerde kalm te blijven, terwijl ze vroeg: "Was hij dan niet bij jou?"

De wildste taferelen kwamen Clarissa voor de geest, toen Mary Jane haar uitlegde: "We zijn naar de beek gegaan om bessen te plukken. Toen werd ik moe en ging liggen slapen. Toen ik weer wakker werd, was hij weg."

Ze liep zo hard, dat ze naar adem snakte. De beek! Het woord alleen al deed haar beven. Wilford was al zo vaak gewaarschuwd, dat hij niet te dicht bij de waterkant moest komen. Al hollende riep ze vertwijfeld zijn naam, terwijl ze om een antwoord bad. Wanhopig doorzochten haar ogen het struikgewas en richtten zich toen op het heldere water. Een gevoel van geruststelling doorstroomde haar gemoed, toen ze zag hoe de gehele omgeving in

ongestoorde rust verkeerde, maar dit duurde slechts een kort ogenblik, daar ze zich meteen realiseerde, dat Wilford nog altijd zoek was en vrijwel overal kon zijn.

Terwijl ze haar weg vervolgde langs de oever van de beek, woog het schuldgevoel zwaar op haar ziel en haar hart lag als een steen in haar borst. Wilford, de jongste spruit van het gezin, was voor hen altijd een bron van geluk geweest, vooral tijdens de donkere dagen na het sterven van haar moeder. Nogmaals doorboorden haar ogen het kreupelhout en de murmelende waterstroom. Toen ze daar niets kon bespeuren, keerde ze zich om en begon het omringende landschap af te zoeken. De leegte die zich voor haar uitstreekte, deed haar tenslotte haar schreden richten naar het verafgelegen stuk land, waar Papa was. Het onkruid tierde welig en de halmen schenen honend in de wind heen en weer te wuiven, alsof zij haar plengend uitdaagden om te vinden wat ze zocht. Daarginds, voor haar uit, eindigde het platgetreden pad plotseling in mul zand, waar het uitmondde in de oude, uitge-droogde rivierbedding. Ook het onkruid was verdwenen, zodat ze weldra de kleine gestalte in het oog kreeg, die slapend tegen de glooiende oever lag. In een wip was ze bij hem en maakte hem wakker met haar tranen van blij-schap. "Toe, zus, niet huilen, hoor," protesteerde Wilford, toen ze hem overeind hielp en het zand van zijn kleertjes klopte. Hand in hand liepen ze terug naar de hut en naar Mary Jane, die haar zuster achterna was gelopen zo vlug als haar korte beentjes haar dragen konden.

Toen ze de hut bereikten, zag Clarissa hoe John juist bezig was, de meelzakken van de wagen af te laden. "Zeg, Clarissa, Papa en ik hebben honger. Wij hebben heus niet de hele dag lopen klungelen, hoor," berispte John haar, terwijl hij haar een brief overhandigde. Het bitse weerwoord dat ze anders gewend was te geven, bestierf haar op de lippen en ze zei minzaam: "Natuurlijk, John, ik zal een beetje vlug voortmaken." De brief stopte ze in haar schortezak, hoewel ze brandde van nieuwsgie-righeid om te weten wat er in stond.

Toen het werk dat het avondeten met zich meebracht was gedaan en de jongere kinderen veilig en wel in bed lagen, ging Clarissa bij haar vader en broer aan het haardvuur zitten. Zwijgend maakte ze de brief open en begon te lezen. Haar vader keek even vluchtig op. "Van Maggie?" vroeg hij. Clarissa knikte van ja en las door.

Eindelijk legde ze de brief neer en opnieuw nam haar vader het woord. "Hoe is het met de Johnsons?" vroeg hij. Zachtjes las ze die ene alinea voor:

"Ik ben bij Tante Abigail en Susie logeert bij onze nichtjes in Boston. De jongens zijn verspreid en verdeeld onder mijn grootouders en ooms. Papa's werk op die boot maakt het voor ons onmogelijk om bij elkaar te zijn. Wat verlang ik toch terug naar ons eigen gezin! Het lijkt wel of het al jaren geleden is, dat moeder stierf en wij allemaal nog bij elkaar waren."

Terwijl Clarissa de brief dichtvouwde, ontmoetten haar ogen eerst die van haar vader en toen die van haar broer. Het schijnsel van het haardvuur scheen het hele hutje plotseling in gouden gloed te zetten.

Vervolg van blz 14
en culturele verworvenheden. Het is de enige Amerikaanse migratie met tweerichtingverkeer (waarbij de trek in beide richtingen heeft plaats gehad), d. w. z. wij hebben herhaaldelijk zendingen teruggestuurd over de vlakten heen om mensen naar ons toe te halen. Terwijl ieder ander zijn schreden naar het westen richtte ter wille van financiële speculaties in de eerste plaats, namen de Mormonen hun geloof met zich mee, hun gezinnen, hun armen en hun zieken en stichten er een gemeenschap die financieel onafhankelijk is.

Jarenlang heeft Utah gediend als midden in Amerika gelegen bevoorradingscentrum voor degenen die op weg waren naar Oregon en Californië. De geschiedenis is tot nu toe steeds uit kerkelijk oogpunt verteld, maar de plaats

die zij inneemt in de Amerikaanse historie en haar grote bijdrage in de kolonisatie van het westen der Verenigde Staten is nooit genoegzaam onder de aandacht gebracht. Dit is één van de redenen waarom zovele niet-Mormonen er enthousiast over zijn.

Nauvoo is een prachtig uitgangspunt voor vele geschiedenissen: de Mormoonse geschiedenis van Nauvoo, de geschiedenis van de algemene trek naar het westen, van het verkeer op de Mississippi en van de koophandel die daar is gedreven en voorts is het altijd een genoeglijke ervaring als wij zien hoe de mensen in een andere tijd hebben geleefd. Ik geloof stellig dat Nauvoo in de komende jaren één van de grootste historische attracties van Amerika zal zijn en een monument ter nagedachtenis van de profeet Joseph Smith. ●

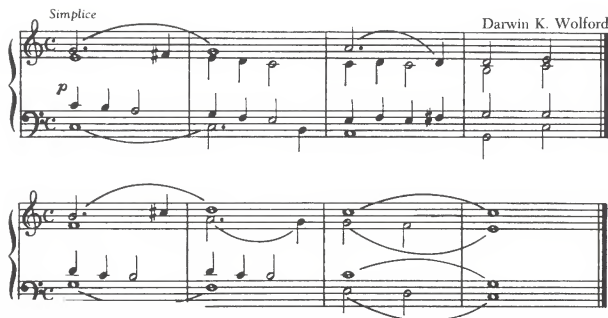
Avondmaalsopzegging voor de maanden januari en februari 1968

SENIOR-ZONDAGSSCHOOL:

Zo iemand wil Deszelfs wil doen, die zal van deze leer bekennen, of zij uit God is, dan of Ik van Mijzelven spreek. (Joh. 7:17)

JUNIOR-ZONDAGSSCHOOL:

Dit is Mijn gebod, dat zij elkander liefhebt, gelijkerwijs Ik u liefgehad heb. (Joh. 15:12)

De verantwoordelijkheid van een leraar

Ik vraag u eens te denken over de uitwerking op de maatschappij als ieder waardig leraar er in zou slagen slechts één ander zo te beïnvloeden dat deze liefde en datzelfde verlangen gaat krijgen zijn medemensen te dienen als hij heeft!

Eens zag ik een meisje van omstreeks 18 jaar die speciaal moeite deed met een jongetje dat bij mij was, een gesprek aan te knopen. Ik kon zien dat zij het kind wenste te herkennen en dat hij blij was toen hij haar zag, haar groet te beantwoorden.

Toen zij voorbij was vroeg ik: „Wie is dat?“ „Dat is mijn lerares“, antwoordde hij.

„Hoe heet zij?“

„Dat weet ik niet, maar het is een prachtstuk!“

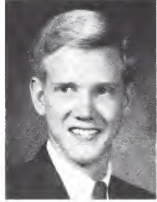
Dat was nu wel niet het juiste woord, maar ik begreep de betekenis er van en ik kon op zijn gezicht lezen wat hij dacht. In mijn hart dankte ik het meisje voor de invloed die zij op die jongen had. Nog geen twintig jaar, maar wat dat meisje in zijn klas tot die jongen zegt, zal hij als evangeliewaarheid aannemen; wat zij in haar leven doet, zal hij nastreven. Dat jonge meisje (met ongetelde tienduizenden andere leraren) draagt in zekere mate de verantwoordelijkheid voor het vormen van het karakter van die jongen.

PRESIDENT DAVID O. MCKAY

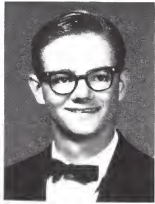
AANGEKOMEN

Anderson, Daniel Lee, Salt Lake City, Utah
Bedford, Alvin Leon, Ogden, Utah
Beecher, Bonita K., Brigham City, Utah

Burgoyne, Stephen Peters, Salt Lake City, Utah
Christensen, Richard, Logan, Utah
Gibby, Thomas Alan, Moses Lake, Washington

Hansen, Gary Steve, Spanish Fork, Utah
Jacobs, Douglas Earl, Ontario, Oregon
Johns, Stephen Smith, Salt Lake City, Utah

Ludema, Johannes, Ogden, Utah
Nelson, Barbara K., Salt Lake City, Utah
Risenmay, Brad Kaye, Shelley, Idaho

van der Sloom, Frank Leonard, Cocolalia, Idaho
Witt, David Loren, Provo, Utah

VERTROKKEN

van der Beek, Frits, Salt Lake City, Utah
 Kest, Catherina, Concord, California
 Knudsen, R. Blair, Inglewood, California
 Murphy, Steve, Santa Clara, California

GEDOOPT IN DE NEDERLANDSE ZENDING

Alkmaar

Ebner-Roks, Antje, 20 okt. 1967
 Groen, Anna, 6 okt. 1967
 Cijzenij, Gerarda, 6 okt. 1967

Antwerpen

van den Bossche, Benny Jozef Mathilde, 13 okt. 1967
 Van den Bossche-Kauwoh, Tjetske, 13 okt. 1967

Apeldoorn

Fredriks, Hendrika Johanna Everdina, 16 sept. 1967
 van der Hulst, Geretje Maria Everdina, 16 sept. 1967
 Roos-Wren, Mary, 1 okt. 1967

Emmen

Kemper, Marten, 13 okt. 1967

Gent

Van Hauweghem, Eva Christina Marcelle, 30 sept. 1967

Haarlem

Vink, Ronald Dick, 20 okt. 1967
 Vink-Santé, Wilhelmina Geertruida, 20 okt. 1967

Den Helder

Vinju, Alexandra, 6 okt. 1967

Hilversum

van Scheijen-Maas, Petronella Maria, 20 okt. 1967
 van Scheijen, Bernardus Johannes, 20 okt. 1967
 van Scheijen, Ferdinand Jacobus, 20 okt. 1967
 van Scheijen, Jannigje Léonie, 20 okt. 1967
 van Scheijen, Johanna Brigitta, 20 okt. 1967
 van Scheijen, Julianna Josephine, 20 okt. 1967
 van Scheijen, Petronella Maria, 20 okt. 1967

Utrecht

Nanhekhhan-Westerceppe, Cecilia Johanna, 20 okt. 1967

GEDOOPT IN DE HOLLANDSE RING

Amsterdam

Hartog, Katharine, 20 okt. 1967
 Schapers, Bernardus Willibrordus Johannes, 20 okt. 1967
 Schuwer, Ronald Frank, 20 okt. 1967
 Spier, Edgard Romero, 20 okt. 1967
 van der Zouw, Grietje, 20 okt. 1967

Dordrecht

Belfroy, Margaret Caecilia, 11 okt. 1967

Den Haag

Boerboom, Edith Josina Beradina, 26 okt. 1967
 de Bruine, Alfred, 26 okt. 1967
 Daamen, Aleida Petronella, 26 okt. 1967
 van der Geest-Gerritsen, Sidonia Cecilia Charlotte, 26 okt. 1967
 van der Geest, Hubertus Martinus, 26 okt. 1967

Rotterdam-Noord

Lingen, Leendert, 11 okt. 1967

Rotterdam-Zuid

Braam, Johan, 20 okt. 1967
 Braam-Snijders, Bastiaantje Francisca Frederika, 20 okt. 1967
 van Diermen, Gerard, 11 okt. 1967
 van Diermen-Huibus, Geurtje, 11 okt. 1967
 van Diermen, Gerritje, 11 okt. 1967
 van Diermen, Geurtje, 11 okt. 1967
 van Diermen, Pieter Hendrikus Jacobus, 11 okt. 1967
 Heyboer, Adriana, 20 okt. 1967
 Lagerwerf, Pieter Jan, 11 okt. 1967

VERHOOGING EN ORDENING IN HET PRIESTERSCHAP

Alkmaar

Gunster, Johannes, tot priester, 15 okt. 1967

Amelo

Brandenburg, Dennis Siegfried, tot diaken, 10 sept. 1967
 Brandenburg, Douglas Paul, tot diaken, 10 sept. 1967

Antwerpen

Janssens, Marcel Louis Christiaan, tot diaken, 24 sept. 1967

Assen

Dohle, Harm Jakobus, tot diaken, 29 okt. 1967
Dohle, Johannes Adrianus, tot diaken, 29 okt. 1967
Dohle, Marinus Johannes, tot diaken, 29 okt. 1967
de Groot, Jelle, tot leraar, 29 okt. 1967

Delft

Brouwer, Adriaan Johan, tot priester, 17 september 1967

Eindhoven

Beijerling, Freedy Franciscus W., tot ouderling, 8 okt. 1967
Blom, Jan Adriaan, tot ouderling, 8 okt. 1967

Emmen

Leufgen, Corneles Tijmen, tot diaken, 10 sept. 1967

Groningen

Gout, David Hendrik, tot ouderling, 14 mei 1967
Weening, Jurrien Johan, tot ouderling, 14 mei 1967

Heerlen

Haan, Albert, tot ouderling, 8 oktober 1967
Roukema, Bauke Hubertus, tot diaken, 15 oktober 1967

Den Helder

van Rijswijk, Willem Noel, tot ouderling, 24 sept. 1967

Hengelo

de Ceunink van Capelle, Peter Erik, tot diaken, 16 april 1967

Leeuwarden

Dorenbosch, Hendrik, tot ouderling, 24 sept. 1967

Maastricht

Essers, Leonardus, tot ouderling, 8 okt. 1967
Groenveld, Louis, tot ouderling, 8 okt. 1967

Nijmegen

de Jager, Robert Michael, tot diaken, 19 maart 1967

Utrecht

Miltenburg, Mathys Theo Johan, tot diaken, 3 sept. 1967

GEBOORTE**Gouda**

van Hensen van Uningen, Peter, 27 aug. 1967

GEZEGEND**Utrecht**

Blok, Marinus Robert Arthur, 3 sept. 1967
Miltenburg, Gabriel Mathys, 3 sept. 1967

OVERLEDEN**Alkmaar**

Hendrikse, Jacob, 31 okt. 1967

Groningen

Orsel-Settelaar, Aaltje, 17 okt. 1967

Nijmegen

Schramade-Simon, Sophie, 30 okt. 1967

GETROUWD**Groningen**

Bakker, Berendina met Daniel Weening, 25 okt. 1967

ZENDING

Dorenbosch, Hendrik, naar Britse zending, 31 okt. 1967

Mag dat of mag dat niet?

DOOR A. LAURENCE LYON

Vaak wordt de vraag gesteld of het een koorleidster is toegestaan de kinderen van de junior-zondagsschool een lievelingslied tijdens de zangoefening te laten zingen. Men betoogt dan dat op deze manier de kinderen hun aandacht en belangstelling er beter bij hebben en dat hen dat helpt zich met de dienst te vereenzelvigen. Bovendien wordt er zodoende wat variatie in de zangoefening gebracht en wordt de tijd nuttiger gebruikt, zegt men. Ook wordt er beweerd dat kinderen graag deel van welk programma ook uitmaken en dat zij het aardig vinden hun lievelingslied te mogen kiezen. Kinderen zullen vaak liederen kiezen die ze graag willen zingen, maar die de koorleidster niet meer goed kent. Dikwijls moet een plaatsvervangster de taak in de laatste minuut overnemen en dat is dan de enige manier waarop de zangoefening kan worden uitgevoerd.

Het is niet verstandig aan leden van een vergadering, hetzij jong of oud toe te staan een lied spontaan op te noemen dat tijdens de zangoefening gezongen zou moeten worden. Het voordeel hiervan weegt niet op tegen de nadelen voor de zondagsschool.

In de eerste plaats gaat de leiding van de dienst waar het de keuze van gepaste liederen in de zondagsschool betreft, van de koorleidster over naar de aanwezigen in de vergadering.

In de tweede plaats wordt het doel van de zangoefening uit het oog verloren, want in plaats van de liederen van Zion aan de leden op eerbiedige wijze te leren, laten de koorleidster en organiste vaak liederen zingen die anderen wensen te zingen en die dikwijls te veel zijn gebruikt en voor de Sabbat niet geschikt zijn.

In de derde plaats gaat de geest van de eredienst en van eerbied door het uitwisselen van commentaar tussen de koorleidster en de vergadering verloren of, zoals in de junior-zondagsschool, tussen de koorleidster en de kinderen die erg graag hun lievelingslied gekozen willen zien, onverschillig de aard er van.

De zangoefening is geen tijd voor pretjes of het zingen van aardige liedjes. De kinderen zijn niet in de Kerk om ze te vermaken. Als de koorleiders lievelingsliederen willen gebruiken, waarom zorgen zij er dan niet vooraf voor door sommige leden te vragen wat zij graag zouden zingen en laat ze dat dan doen op een andere tijd dan in de zondagsschool en alleen die liederen kiezen die voor gebruik op zondag het meest geschikt zijn?

Richard L. Evans

Het gesproken woord aan de rand

Als wij de betekenis van het woord „franje” opzoeken, dan vinden wij daarvoor: „afhingend boordsel”, iets wat er dus bijhangt. Ongetwijfeld treft men franje in bijna alles aan, maar wanneer het er werkelijk op aan komt, schijnt franje nu niet zo'n belangrijke rol te spelen. Het is er alleen maar. Het ziet er aardig uit, maar het zit slechts aan de rand. En dat slaat gedeeltelijk ook op mensen die „aan de rand” staan, als op de franje van een kleet. Gezinnen hebben hun franje. Clubs en comités hebben hun franje. Kerken hebben hun franje. Iedere organisatie, iedere instelling heeft haar franje dat er maar bijhangt. Zulke franje zijn er niet helemaal in en er niet helemaal uit. Zij beweren een deel van het geheel te zijn wanneer er iets goeds te beleven is, maar weigeren er deel van uit te maken wanneer er verplichtingen nagekomen moeten worden. Zij willen wel de voordelen van het burgerschap maar houden zich afzijdig van volledig dienstbetoon. Zij willen wel de voorrechten van lidmaatschap zonder ten volle de daaraan verbonden verplichtingen op zich te nemen. Zij wensen wel de liefde en trouw van het gezin zonder hun deel van de lasten van het gezin te willen dragen. Zij willen wel de zegeningen ontvangen die de Kerk schenkt zonder zich aan te passen, diensten of steun te verlenen. Zij willen wel de vrijheid, de vrede, de bescherming en de welvaart van het land, maar aan trouw wordt niet gedacht. Toch rust er een blaam op dat staan aan de rand zonder ooit werkelijk deel uit te maken van het geheel en wij vragen ons af hoeveel geduld de Rechter en Vader van ons allen met diegenen zal hebben die er de voorkeur aan geven hun leven aan de rand te slijten zonder een waarlijk werkzaam aandeel te nemen aan de structuur van het geheel. De grote zegeningen en beloften (evenals trouwens de kleine) zijn op arbeiden, op deelname, op het doen gebaseerd, op het naleven van de wetten. Wanneer wij doen wat wij behoren te doen, zullen wij op een of andere wijze, ergens, de beloofde beloning ontvangen. Maar als wij willens en wetens nalaten te werken en aan de rand blijven staan, als men van ons niet kan zeggen of wij er in of er uit zijn, zullen wij eenmaal ver achter staan bij diegenen op wie men kan rekenen.